

کس بے جست ء اے کتاب ء یا ایشی ء بھرے چاپ ء شنگ کت نہ کت

کتاب عام	:	آسمی پیل
لچکار	:	جی ایم بلوچ
بیلچہ چاپ	:	2008
داگ	:	500
فخاد	:	100 (سکله ار)
سرتاک	:	شکر اللہ بلوچ
چاپ ء شنگ	:	بھارگاہ چاپ شنگ
کپونگ	:	فینس کپونگ تربت انور کپونگ

جہد سے پہلوچی زبان ! لہر اکب بودیروئی ء

آسمی پیل

جہد سے پہلوچی زبان ! لہر اکب بودیروئی ء

جی ایم بلوچ

روہندی

نمبر	سرگال	تاکدیم
1	پہچانل.....پیرل شے نگری	11
2	در دوا ریں میگک و شاعر.....پروفیسر صاحب اختیار	18
3	وژدیں بارگ و صحرر گامانی.....ناپہ آسکانی	29
4	واپسی ایم بلوچ.....وارث قادر	32
5	جی ایم بلوچ و شاعری حج ستا و محتاج نہ انت.....کریم مراد	34
4	ڈیل مٹی کچک غبدن ژند انت	36
5	سید	37
6	قاضی و کون دست بندی و پچ	38
7	اومازی و شریں جنک کے یکس دیم و درا	40
8	پیارات	41
9	درا چھیال و گمان و درا	43
10	چوش	44
11	تہی بلا حلا من بزورا تاں ترا پر وادہ بات	46
12	حانگل.....پروفیسر صاحب اختیار	47
13	کند کوں تہی کند گاں انگ ماں حجان و ماحکانی	48
14	”ووٹ“	50

نذر

پہ در آمدیں و تیک و نام و

کہ

جہان و باریں کے کنیک انت

کے در آمد کے و تیک انت

37	پیا سحار و حور گوارایت بے سحاریں میچک	83
38	سر مزائیکیں بے وس انت	84
39	گوں حیا لاں دل سرینک دوست تئی مئی حائر	85
40	پچا	86
41	مات	87
42	باریں بیائے تو کدی	89
43	حجان عباریں کے کنیک انت	91
44	اے پست غنچہ و گلوش آنت نوک انت	92
45	زندگی بے گامین و پیادہ گدرا ہے بے	93
46	روح و شمس ایر رواں انت دوست پیا کئے پچار	94
47	کارانی بانک گلانی درور	96
48	یڈ رنگ	98
49	ساہ مئی	100
50	مروچی دوست و گوں من گپ غتران بوت	101
51	دپ و گوں کندگاں و شیں گل و پل و بھاراں پیا	102
52	شب گلوش وے روک کتک دید وکاں	103
53	چچو زیک و پچا ہیر بونگ	105
54	ماکان دزغہ بجاں انت کہ تھار دیم انت حجان	106
55	چاراں	107
56	سیاحیں ملگوراں بزیں آوتی زندان کت	109
57	چچک بے نیاز و بے واپا انت شھر	111
58	ساہ و بدل درواں گ انت	112

15	مئے دیدگاں پچار غوراں دل و بھار	51
16	بڑانتیں	52
17	درا بو تو ساحتے	54
18	مشگیں روح مئی تئی ارزاں نہ کت	56
19	مئی شرنگیں پریوش کندگ	58
20	مرچی پد و گوں لیکد و من گپ غتران کناں	59
21	پچی انت مئی گرانیں گناہ تو بوت گوشا حیں پری	60
22	مہ خضر انت موی نو داں طوریں دل کہ بھوار انت	62
23	وزبت	63
24	چادرئے کچنگ کا گدیں دیمئے بونگ درا	64
25	جرئی شینک و درورئے حانگل	65
26	کے پچار من و رابا حواں دید گانی	66
27	بیات پچار انت دوستاں دنیا و نوبتاں	67
28	توئے	68
29	انتراں کوں مذتے گوچنگ	69
30	اوبلوچ درواں گیں وحد وئی پت وئی نیاں کن	71
31	گران انت	73
32	دوستانی دوری گار کتک ہوشیں سر و بے سار کت	75
33	محرانی سار تیں ساہگ و زند بڑ گیں بیگاریت	77
34	جرغہ ناموراں تنگ آ زمان و نیم گور	78
35	تئی بازیں گم غور بجاں پیا کہ دل مئی سنگ	80
36	مہ بوتیں اسد مان دریکت مہ بوتیں	82

پیشگاہ

محد امرزیں جی ایم بلوچ کوں من ہجاری کی مشکت ۽ پوچ ۽ بونگ ات چوہک
من مھ آہر دو مشکت ۽ پوچ ۽ (EME Corp) ۽ بزاں ”ایکٹریکل میکائیکل
انجینئرنگ“ نامی ”نوارہ“ ۽ نوکری کچا اتیں۔ چوٹائی ۽ منی مھ آئی ۽ کار ۽ کسب ماں
مشکت ۽ پوچ ۽ جتا جتا بوتگت چوہک بندات ۽ آیک گاڑی شرکنو کے (میکائیکل)
بوتگ ۽ من ماں کار گس ۽ یک نیسو کے (بزاں کلر کے) بوتگاں بلے بیگاہ مھ موکلی
روچاں منے ہنگرچی ہنگرچا دا یک وحد وحد ۽ سر ۽ بوتگ ات۔

ہشتاد ۽ دھک ۽ وحد ۽ کہ مھتاک بلوچی ماں کوئو ۽ عبدالواحد بندیک ۽
شونکاری ۽ پدا بندات بوت گڑا مزن حور ۽ مکاں بلوچانی ہب ۽ وھگ ۽ پ بلوچی
زبان ۽ دیروی ۽ تجارتش ات ۽ بزاں لبر انت ۽ شازر ۽ ودی بوت ۽ اگاں کے
چد ۽ ساری نکاری کچا ات آول پدربوت انت۔ بلوچی کتاب ۽ مھتاک کیش بوان
بوت انت۔ بلوچی دیوان ۽ مرگش کیش برجم دارگ بوت۔ شازر ۽ کھندہ زانگ ۽
پجارگ بوان انت۔

ہمنے ہشتاد ۽ دھک ۽ وحد یک مشکت ۽ بلوچاں بلوچی شیردی دیوان ۽ مرگش
داشت گڑاچہ ہے نوک درابوٹیں شازاں یکے رتکلیں جی ایم بلوچ ات کہ مشکت ۽
ہمک بلوچی شازی دیوان ۽ مرگشانی برلہ ۽ سپاہ ات۔ اگاں بلوچ شازر ۽ لبر انت ۽
بلوچی مھتاک ۽ شونکارے ماں مشکت ۽ تر ۽ گردے ۽ تگک ات گڑا جی ایم بلوچ
پر یانی بیامہ بند ۽ دیم ۽ مردماں یکے ات۔

59	نکوز یک ۽ نکوز دورے تو
60	پاچاتی بانک سک دیوانت ووار انت
61	پاک من ۽ تیار کتک بزاں دلائی دارگ ۽
62	پاچی شز رنگیں شکر گیتار
63	مھر
64	نام
65	دوشی منی ماہیں گل ۽
66	واچ جاتی براہ جان ۽ نام ۽
67	جی نہ بیت
68	چار بند

جہدے پ بلوچی زبان: لبر انت ۽ دیروی۔

مخد امرزیں جی ایم بلوچ ۽ شازی ۽ وانگ ۽ رندا ۽ گمان بیت کہ آچہ سید ظہور
شاہ ہاشمی ۽ محمبارک قاضی ۽ ”متاثر“ بونگ ۽ آسانی منوکیں شازے بونگ۔ آئی ۽
سید ۽ اہمیت ۽ حیر، راحانی رہبر، زندگیاں یا تانی بر، مرلونی درگاہ ۽ در، زبان دوستانی
کار ۽ محرم ۽ سمر کو شنگ ۽ ہمنے وڑا قاضی ۽ اہمیت پوشاکی، بدنامی، دوست ۽ دشمن ۽
ہجہ نیارگ، ولہ ۽ وقن ۽ چشکیں دار ۽ مبارکی ہوں دانگ۔

مہ بوتیں اے دمان دریکت مہ بوتیں

دراں ڈیھی ۽ گمان دریکت مہ بوتیں

جی ایم بلوچ ۽ چرے شیر ۽ اے گمان پدر بیت کہ آئی ۽ مشک ۽ پونج ۽ بیست
سال پہوشی نہ کوازیگ بلکیں آئی ۽ خیال تھر انگ کوں وتی ڈیہ ۽ بونگ پیشکا چوشیں
وحدہاں آدراں ڈیھی ۽ گمان ۽ آگ ۽ ہوں وش نہ بونگ۔

جی ایم بلوچ ۽ مانگ ۽ مازی ۽ شریں جنک کوشیت آئی ۽ ودار ۽ سالانی سال
کوازیگ ۽ گپ جنت۔ دل ۽ راگنوک کوشیت کہ آکودکی نیون کنت، کہریں زمستانی
شپاں نندیت ۽ حرج کور ۽ چار بیت وتی لوٹ ۽ بت ۽ گندیت بلے بے تاگتیں درد ۽
ماں دل ۽ ہوا پارکشگ ۽ سکین ۽ دنت ۽ دوستدار ۽ یک ساہتے آگ ۽ دز بندی ۽ کنت
داناہ سدرند ۽ پرانی ۽ کولیک بہ بیت۔ باریں جی ایم بلوچ ۽ مانگ چوسید ۽ حامل ۽
ماتیں ڈیہ انت یا ملکوت ۽ دوستگیس نام ۽ چنام انت کہ شاز آئی ۽ پھمیان
دارگ لویت داناہ ہر کس پہ دیم سر پہ مہ بیت کہ شازی وتی سمر اں بلکیں در بیت۔

مہ شز انت موکی نوداں ملوریں دل کہ بیوار انت

زہیراں مانگ ۽ بازیں وتی جند ۽ چہیزار انت

مانگ ۽ بازیں زہیراں ملوریں دل ۽ بیزار ۽ دز بندی ۽ کوں موکی نوداں
کنت کہ مہ شز انت دگہ جاگے مانگ ۽ را رہشون ۽ رہبر ۽ زندگیاں روچانی زندگانی
ہوں کوشیت کہ بے آئی ۽ حلق ۽ آس جنت کہ میگ ۽ براہ ۽ ہوا ۽ ہانت وحد ۽
مانگ نہ بیت گڑامیگ چے بستارے داریت۔ زندگیاں ۽ روح کوں ہمانی ۽ ہمرانی ۽
رہشونی ۽ براہ دار انت آ نہ بیت گڑا روچانی وش حواگ ۽ بے لذت بیت بلکیں جی
ایم بلوچ ۽ مانگ ۽ ہمرانی ۽ ہم شوری ۽ دیوان نہ رنگ۔ حیشکا وحد ۽ چہ ساری چہ سے
دگنی ۽ دراں دگنی بوت۔

زندگیاں روح ۽ زندگانی ۽

رہ ۽ رہشون ۽ رہبر ۽ مانگ

بے ترا شالا نگر انت اے حلق

میگ ۽ لال ۽ کوہر ۽ مانگ

چہ جی ایم بلوچ ۽ اے وانگی ۽ ہمنے وڑیں پر بند گیشتر گندگ بیت کہ آید ۽
مانگ ۽ اے حمان ۽ ننگ ۽ زندگیاں ۽ جج ڈول ۽ تیار نہ انت، جاہے مانگ ۽
وتی رہشون ۽ رہبر کوشیت گڑا دگہ جاگے زند ۽ چہ آگ ۽ دل ۽ پل ۽ ہوں لکیت ۽ بے
آئی ۽ اے حمان ۽ زندگانی نہ لویت۔

تو منی زند ۽ چہ آگ ۽ دل ۽ پل ۽ منی

بے میگ ۽ من نہ لواناں اے حمان ۽ زندگانی

من وت میرناں کہ جی ایم بلوچ ۽ اے وانگی ۽ چک ۽ چیزے ہشہ کنگ ۽
واست ۽ من آئی ۽ ہما پر بندنی سر ۽ چونی ۽ اوشتا کلاں کہ آمرگ ۽ زند ۽ بابت ۽ انت

انچو کہ عطا شاد وئی پر بندے ء تہا کوشنگ کہ بلے مانا ءے ہمیش انت ”منی بدما انت کہ چہ منی مرگ ء رندیت منی کبر ء سرون ء ناریت“ جی ایم بلوچ لوں ہمے وڑیں مارشتے وئی پر بندے ء تہا درشان کت کہ مردم ء راگمان ء کو چک ء پے سنبل ء رلو دنت کہ آچہ عطا شاد ء متاثر انت ء چوش کوشیت یا آئی ء درد عطا شاد ء دردنی ہم دروشم انت۔

هرچی کفنے اگاں تو زند ء منی بہ کن

مرگ ء چہ پد میامنی کبر ء سر ء مہ نار

من نہ کوشاں کہ جی ایم بلوچ ء شازی سرجم ء برجم انت نے آئی ء سید، عطا، قاضی ء بشیر ء کد ء بلا ء شازی کنگ بلکہ آئی ء شازی ء اے پد بیت کہ اگاں ملکوت ء آئی ء راموہ بداتیں گڑا بلوچی شازی ء تہا آئی ء وئی بیچاریک شرتریں وڑے ء کناینگ ات۔ ہد امرزی ء شازی ء یک بھرے اے کتاب ء حوار کنگ بوگ بلے آئی ء کس ء آزیزی کو شک ء پد آئی ء رندتری شازی اے کتاب ء حوار نہ انت پرچا کہ چہ ء شیرنی کتابت ء رند آ دست کچک انت۔ جی ایم بلوچ ء شازی ہمیش انت وانوکانی دست ء انت آئی ء چوئیں دروت پے وانوکاں ایر کنگ آئی ء بلوچی زبان ء شازی ء چکاس حرمت کنگ بایدیں کہ بے ریائیں گپ چیر دیگ مہ بنت۔ ہرچ چیز یا ہمک شیر وئی شری ء ہرابی ء وئی منینگ ء حوادگی ء مازمان وت انت۔ یک پر بندے ء شری پے دومی پر بندے ء ہرابی ء یا پرشت ء پروشی ء سرکوز کنگ مہ بنت۔ بلوچی زبان ء اگاں کسے یک گالے ہشنگ بکت بایدیں آئی ء توسپ کنگ بہ بیت کہ آئی ء زبان ء حرمت کنگ دانکہ آئی ء دلبڈی بہ بیت ء جی ایم بلوچ ء

دو کتاب شیر بخت کنگ پدا کاروان ء درتیں اوشر دیم ء نہ بنت بلیکس دیم ء اوشر ء بکر دیاں گوی اوشر ء دوسے کلومیٹر ء پندمانیت۔

من وئی چاریں گپاں کوں جی ایم بلوچ ء جمل ء چار بندے آسر کتاں کہ آئی ء گنجین شازی ء یک درورے:

کوں بانوری گد ء پچاں درانگ

جمانے بگراں باریں کئی بیت

پہ کئے باریں وئی دستاں شہاریت

پدا دل انگران باریں کئی بیت

گد سر ء من کوں پاکیں پروردگار ء پریات کتاں کہ جی ایم بلوچ ء وئی رھتانی سارتیں سلگ ء جاگہ بدنت ء آئی ء پشت پداں سر ء تگت ء حائی ء بدنت۔

پیرل شے نگری

14-05-2008

☆.....☆.....☆

جہدے پے بلوچی زبان ء لہراک ء دیہرولی ء

درد واریں میتگ ء شاعر

اگاں ترانگ ہوں مدد روہیت وتی ماحتاک ”بلوچی“ ء شوکاری ء زمانگ ء
من چار بلوچ ورنائیں شاعر غم کارنی ساسا چاں چہ سک باز متاثر بوتگاں۔ بولی
بویہر کلاچی بوگ کہ انشی ء نثر ء کلاسیکیت ء تحقیق ء سخن سک بازو نامور چوک بوگ۔ کو
ں بویہر کلاچی ء منی دیم پہ دی ملاقات نہ بوگ بلے عمار زمانگ ء من آئی ء سر پدیں ء
سلامتیں نثر ء حوالہ ء یک کا گدے آئی ء شکسا نگ ات زماناں آئی ء منی کا گدہ سر پیگ
ات کہناں پر چا من دینگ آئی ء ہنو ء دوار ء نشنگاں۔ دومی ورناء عبدالغفور کو پچی ات
اے ورناء کوچ لاشار ء مردم ات ء آزمانگ ء دینی ء کار مند ات انشی ء آزمانک سک
جوان ء بلوچ راج ء زند ء آدیک ات انت ء چہ رژن ء سرچج انتت۔ منی بدختی انت
کہ کوں اے ورناء ہم من ڈیک وارت نہ کت لبت لھتے سالاں پیش وحدے کہ من
نیکشہر ء ترغتاب کنگ اتاں ء اے زمانگ ء آئی ء ولانت شکست ء حمد اکوچ ء نیکشہر ء
جاہمندا۔ من آئی ء باز سرخسوج کت بلکیں آئی ء شوباز ء لھتے ورناء تاجوت انت
بلے جی پہ چھی رند ء من معلوم داربوناں کہ اے ورناء کجہر ء ترساں مرچاں خاموش
شک ء مردم دیوانی نہ انت ء انشی ء بلوچی نینگ ہم ویل کنگ۔

سبکی مرد ستار میاہ انت انشی ء قومی سخن ء درد ء سرخسوج شاعری ء تھا
یک غمیں شانے من مارانگ گش نے کہ راست ء چکلین حاسین انسان ء وتی دل ء
درداں کوں بے روغریاء در شان کنگ انت۔ انشی ء منی بدختی بہ کش کہ اے سنگت ہم
من نہ دینگ بلے انجو سالانی کوزگ ء رند ہم انشی ء من ء نہ ہمیشگ ء وتی دروت ء

دربھاناں پہ من شکسانیت ولہ ستار میاہ ء عمار سارگیں لہر انکی گشا دکاری سر نینگ بلے
چہ انشی ء وتی سیادی کوں بلوچی لہر انک ء بہک ء نہ سنگ۔

چارومی مردم حدامری جی ایم بلوچ انت۔ انشی ء شاعری برے
برے ماحتاک ”بلوچی“ ء ناکانی برہو پیگ ء آئی ء شعر ء تھا یک راجی درد مندی یے
مردم ء مارانگ۔ اے چاریں سنگانی بشتا نک ء شعر بنی مستریں ء مشتر کہ جونی
عمار درد غلوص بوگ کہ تخلیق ء تنقید ء توانا ء تا جگ جوڑ کت۔ منی خیال ء حمے درد
مروچی بلوچی لہر انک ء بیگو لہ انت ء ہمیشی ء آسرا تخلیق چہ اثر ء تاثیر ء حورک
انت۔ پرچا کہ بے درد ء نہ دل پشت کیت ء نہ دل ء حمل ء ولہگ ء یکہ زندمانی ء
مانا یے ریت۔ قول ء غیر انیں سید ہاشمی یگ ء:

نہ بیت غم نہ بیت دل نہ بیت زندمانی

اے چاریں ورناءاں چہ ایو کا جی ایم بلوچ ء کوں من ڈیک وارنگ آہوں ہمے
رنگ ء کہ آئی ء سادگی ء دل ہنکی ء من ء حیران کنگ پرچا کہ آئی ء وتی دو سے
ملاقات ء تھا کدی وتی شاعر بوگ یا تخلیق کار بوگ ء تاثر نہ داگ ء یکہ کدی اے گپ
نے زبان ء آورنگ کہ من بلوچی شاعری ء کوں راجی کار ء خدمت کنگایاں جنجوش کہ
مروچی اے یک دودے جوڑ پیگ کہ دوچار ”تک بندی“ ء ”مسبل کوئی“ ء رندہر
ورن شاعرے وت ء وتی بلوچی زبان ء مزین محسنے لیکت ء راہ ء جنجوش ملیت تو گش
نے زماناں تیوگیں راج ء اگدہ تننا ہمیشی ء کوپک ء انت ء آچہ تخلیق ء درداں سر بار ء
بہار انت۔

ولہ جی ایم بلوچ من ہر وحد ء ہر جا گدے دینگ آکوں بے تکلفیں پکندگ ء

کوں من دست و دروت بوگ۔ باز کم خبر و خاموشی مردے ات آئی و حمد یوانی و مردم و ہمے ماراگ کہ کوں یک کوھی و بے مڑا نیں سادگیں لس بلوچے و ہم دیوان انت کہ چہ ہر رنگیں شان و مہرنی و آزادیت آئی و رویہ و چہ ہمے پڑ بوگ کہ آبلوچ راج و بڑگی و عواری و سک پد ردا نت۔ برے برے من و چہ آئی و پت و عذاب و چہ ترس ہم آتنگ نہ زاناں من پر چا اے ماراگ گش آئی و انداز کیونست پارٹی و اندر گر اوڈر رھشون و وڑا انت ہمیشکا برے برے من کوں شکی نیں نگاہ و ولہجہ و شخصیت و جائزہ گنگ۔ بلے آئی و نہ وتی راج و دوتی و سیاسی لیکہ بلنی باروا کدی تران کنگ و نیکہ اے تاثر دیگ و کوشش کرنگ کہ آیک راجی جہد کارانت داں اے حد و کہ آئی و لبرانک و باروا ہم گیشیں گپ و تران نہ کنگ ہمیشکا داں اے وحدہ کہ آچہ ماگستا بوگ من آئی و علمی و فکری قدر و بالاد و باروا و وڑیں گپے جنگ و پوزیشن و نیاں۔ اے مستیں قلندر یں مردم کدی ظاہرات و کدی گارآت۔ برے برے من مولانا عبدالحق بلوچ و لوگ و آدنگ ات کہ آولہجہ و سیادت۔ یک و دو گشت و تربت و دمکاں کوں شہدیں پنگند و حلو ہائے بوگ ات و یک رندے ملا احمد دشتی و دکان و۔ باز وحد بیت کہ اے مرد و حال نیست۔ کس نزانت ولہجہ کدی نادراھی و کورجت و آخر و تی پترنی پتک و اے کوڑہ و نی پدمای یلہ کت۔

مروچی ولہجہ جی ایم بلوچ و شعری دیوان منی دیما انت گڑا سر پر نہ بیت کہ گپ و چہ کجائیگ کبکاس۔ ”آسی پیل“ و پلیں جہان و چارگ و درھیں تا کاں یک یک و لینگ و رند اے آسر و سر بوگیاں کہ ولہجہ جی ایم بلوچ و شاعری و پڑ راتریں رنگ سیاسی انت انشی و دوسب انت یکے آکوں سیاسی پارٹی و حشوش و ہنگر گچ انت کہ آوتی

واجکارانی و دیپانی و پد وڑناں سگر بندیت کہ انشی و مستریں نشانی آئی و غزل رنگ سیاسی نظم ”مبارک قاضی و کوں و جیدی و پد“ انت اے بلوچ سیاست و سما دورانت کہ قومی تحریک و پلور انزیشن و بلوچ و راجی یکوئی و دگ و دگ کنگ و پوٹ و اسمبلی و سر بوگ و خاطر ابلوچ دشمن و بدل و وتی برات و خلاف و سگر بند بوگ و اے حرز اں ہستی و تھا مبارک قاضی و ہمیں فطری شاعر حوں شترنگ و گروہ بندی و اے گروہتاچی و حوار بوگ و سیاسی شخصیات و دیپانی و وتی قلم نی و تخلیقی توان نی زواہل کنگ۔ جی ایم بلوچ و اے نظم ہمے حرز اں ہستی و یک اعتبار۔ دوی سبب الیش انت کہ بلوچ راجی زندہ ہنگر زیات بے معنویت و شکار انت کہ ہر کس و ہا کس ہمے سر پد بیت کہ من کوں وتی اغراضی کوشش و راج و رنگ و بڑیں لولاک و پد مادنیں راصے و پڑیک و سوب مندباں۔

ولہجہ جی ایم بلوچ و اے دریں سیاسی شاعری و روایتی رنگ و انت کہ آئی و تھا بلوچ راج و بڑگی و حمد اری، غلامی و درآمدانی و حمد اری و حال و احوال کوں انت و انشی و ہر اھی بلوچ راج و چہ گرائیں و اب و آگاہ کنگ و روایتی و لنگ و وحشت و ہمراہ انت۔ سیاسی شاعری و چونا حا باز کم ٹوہیں فکر و خیال و مانچنگ و گنجائش بیت پد اپہ دوی و شاعر و چونا حا سیاسی فکری جہلاکی و گنجائش کم بیت۔ البت سیاسی شاعری و تھا اگاں جذبہ و سدکی و باحد و ہلکاری یک اثر و دوی کنت کہ پد اوارکی و انوک و باحدی سطح و بلند کنت جی ایم و سیاسی شاعری و ہمے دلپاکی و سبب و اثر پزیری و یک لسانی یے مارگ بیت و جاگہ جاگہ زبان و روایتی و ہم مردم و متاثر کنت۔ دگہ پنا درھیں پتک و حما انت کہ بلوچی سیاسی شاعری و تھا مارا ہر وحد و

زمانگ ۽ کنگ کاہنت۔ ولہجی ایم ۽ سیاسی شاعری ۽ لہجے دروراں پچارات:

بہ زور ات کبری قولان بریت ۽ سگراں نندات
وتی کون نیم ۽ پاد تراپاں جہان ۽ دھشتے بیارات
جگ آس چار کنڈی ۽ بداں مئے ڈسہ ۽ لوگ لوگ ۽
بہ رکیں ایت چہ اے آس ۽ چشیں یک سگتے بیارات

چئی ۽ ولہجہ تو مغروئے پ اے فوج ۽ کراہی چوش
وتی برات کرنگ انت آزار ترا اے وڑ نہ براہی چوش

برات ۽ عزیزی نادرا انت پہ چنڈ کے نان ۽ زرا انت
تو مہ نند ماں ماڑیاں شہد ۽ شراب نوشاں مکن
مات ۽ کوہارتی بندی انت تو شنگ ۽ شان کن ۽
تو ہم بہ بو یک کبرے بس کبرے پیراں مکن

شب تہار انت رلوگارا انت، ساربان ہم گنگ ۽ دام
یا نصیب ۽ کہ سر بہ بین ماپل بہاریں میگ ۽
سر مزانیں بے وس انت ہلک ۽ ولہجہ نک ۽ نور
چہ کئے ۽ حالے بہ پرساں من اے گاریں میگ ۽

کینگ ۽ گروانی جہاں گار انت
مئے وتی ماتین مکہ نیں ہند انت

بیا تو وتی براتان بچار چچ درنگ ۽ آجان در انت
مات ۽ کوہار مئے محریں چو بے کس ۽ آادر انت
بچاں لموریاں بچار چو چورہ ۽ بے بندر انت
من زندگاں تو زندگ ۽ آ پرچی ۽ بے آسر انت
بیا کہ کنیں کوہاں قلات پہ ملگ ۽ چچ نہ بیت

تھیں وتی مال ۽ پدا چمدارایں ما چو پرچی ۽
جند ۽ وتی ملک ۽ تہا ڈالچارایں ما چو پرچی ۽
چو ہشترا بے واجہیں بیگرایں ما چو پرچی ۽
وش انت جہان ۽ زندگی بیزارایں ما چو پرچی ۽
پادا ملیں زندے بیار پہ نارگ ۽ چچ نہ بیت

بلوچی شاعری ۽ قدیمیں رنگ ۽ منکر مہر ۽ حکم انت کہ چچ یک عہد ۽ زمانگ ۽
شاعرے وتی دامن ۽ چہ نشی ۽ سست کت نکت ۽ مرچی کسان ۽ مزنیں ہر
شاعر عہدی رنگ ۽ پر بندے نیسگ ۽ لاچار بوتگ۔ اے رنگیں شاعری ۽ بیشکا پاپور
انت کہ اے چہ سر ڈگار ۽ توانائی کشید کت ۽ ایشی ۽ درہیں رنگ ۽ بوگلز مین ۽ دانگیں
داوانت ۽ اہیل ۽ زگر انت پیمشکا ہنکر اثر پیر انت۔ ولہجہ جی ایم ۽ ہم لہجے ہم

رنگ و دراجیں شعر پر رنگ کہ آئی و تہا ولہجہ و کون عہدی و کلاسیکی زبان و اسلوب و اثر
مندی و نشان ریت - پدروور آئی و پلے ”مہر“، ”بیاپری شرتگیں شکر پتار“ ”دوشی منی
ماہیں گل“ باز زبانیں تخلیقی کاوش انت۔

غزل شاعری و عہد تہر و صنف انت کہ و ت و ہر دور و باریگ و منینگ نے و
اے درگت و آئی و زماگ و بازیں گرم و سرد و جس انگ بلے آئی و بالاد و بستار و
ارزشت وچ دور و کسان و کم نہ چنگ - غالب و ”تکنائے غزل“ تون و باوجود
آئی و شعری و پچار و ستریں درو شم و غزل انت - فارسی و اردو اے صنف و بالاد
پوراں سک کنگ - غزل ہمنکر مقبول و نامداریں صنف انت ہمنکر نازک و
مشکلیں رحدارنی و احمد انت - پیشکا غزل و نامداریں شاعر فلک و سرا حساب
ہنت - بلوچی و ہم چہ کوسگیں شست وچ ہتا دسالاں غزل و تجربت بیک و انت بلے
دینکا غزل و مزین نام تاپے گندگ کنیت بلے ایسی و باوجود مروچی گیشتر شاعر
غزل و کون بندوک انت اے دگہ گپ انت کہ مروچی غزل ”تافیہ پیانی“ وچہ دیمانہ
شک - پرچا کہ اے ”صحیت“ و ”مواد“ ہر دو پامال و روایتی رنگ و رج انگ
انت - غزل و ہم تجربہ ولہجہ جی ایم و کور اہم ریت بلے اے غزل کلاسیکی گزرنی باز
مان کم و روایتی سوت شعراں کون نزیک انت وچہ جہل و غزل و کچنیں بندہاں اے
راستی و شری و پد ریت۔

تئی بلا حلا من بروراناں ترا پرواہ نہ بات
دیدگانی رژن و روک نے بے ترا و ولہجہ بات
من و برنتیں و تہا برنتیں نہک چگل برنتیں

نہ ہاں وچک چو من چھر لگن توہر و بدل برنتیں

درداں کیش مکن کون مہراں
چو چ شرت نہ انت دل سنگ

تئی رنج و غم بہ بات انت شالامنی نصیب و
دائم بہ بات و شدل و ماہ لقاہ گلائی

چہ و تی دستاں بوگیں ایر جیک
کئی سرا بہتاے دگہ بندیں

موسی پلے و گیرگ گران انت
ماں دل و خون و انسگ گران انت
لب نہ انت کولانی کنگ آسر
چکلاں زھریں ایر برگ گران انت

غزل و یک نامندیں بہرے دوستدار و تصور انت کہ غزل و کون ہمنکر نہیں
تصور تغزل انت تغزل دوستدارے و واہلدار انت کہ دوستدارے ساڑھک و شم و
ہینکاں تغزل و درہیں لوٹ و گزیر و اندیم ہنت و ہمیشکا ماگندیں کہ فارسی یا اردو
شاعری و دوستدارے و نامینگ و روایت سک محکم انت - اردو و راہ و پ و ت یک

دوستدارے ۽ ناینگ ۽ رواج ۽ بلوچی شاعری ۽ ہم لکھے شاعراں پہ وٹ دوستدارے
 حیالی نام گچن کنگ ھچوش کہ سید ۽ حامل کہ معنوی اعتبار ۽ ہزار بویں تک ۽ ۶۶ بھنادے
 واندانت۔ ”گسد کوار“ ۽ تھا حامل ۽ باروا ایو کا دو بندے پد بیت کہ شاعری ۽ تھا
 دوستدارے بستا رچی انت سید ۽ دوستدارے ستا ۽ درتیل حد اے دو بندنی تھا ھچوش وٹ
 کما تگ انت کہ چہ آئی ۽ ساری ھچہ آئی ۽ رند کسے ۽ اے وڑ بیان کنگ۔

پہ حامل ۽ سازیان اشارتے بیان کت

پڑ بیت انت پری حور چہ حاند ۽ گلگدار

ولہ جی ایم بلوچ ۽ ہم پہ وٹ یک حیالی دوستدارے ”حانگل“ ۽ نام ۽ کچیں
 کت۔ پہ حانگل ۽ ساڑاگ ۽ ہم جی ایم ۽ وٹی درھیں تخلیقی صلاحیت کارمرز کنگ ۽
 کالیں جہد کنگ ۽ اے درگت ۽ بازیں شعر باز خوبصورت ۽ نازک خیالی ۽ شون
 دمنت چوش کہ:

چہ من ۽ مرگ ۽ میانجی انت دیوال

حانگل ۽ پلین جگ ۽ جگ بند انت

مبات شالا پونگ تہی جگ ۽ پل

گلین حانگل ۽ تو شان ۽ درا

گنوک ۽ تو غلام آلم حک کاڑ ۽ گش ۽ حانگل

نہ بیت حانگل حک شررنگ وفا ہر درپ ۽ نیست انت

چوں بلاحاں من بزوراں حانگل ۽

کدگ ۽ روج انت بے کداں نہ کت

جان ۽ بند بند گانت انت داگ حانگل تہی پہ حاترا

چو مرید ۽ بز کاراں باریں نیائے تو کدی

بے جی ایم بلوچ ۽ اے حانگل بلوچ گلزمین ۽ حاکاڑ انت کہ چہ زند ۽ وشیاں
 زبہر ۽ شد ۽ واری ۽ کاگدیں انت ۽ شک ۽ تلکا رانت۔

قول اللہ بخش بزدار ۽ ”تراگارات وطن ۽ کشیت اہل ماہیں۔“

ہم رنگ ۽ جی ایم بلوچ ۽ حانگل ہم بلوچ گلزمین ۽ بزگی ۽ دروشم ۽ پیش داریت
 چوش کہ:

کاگدیں لغانی ھشکی ۽ مگ دل انکراں مے

تہی لموری ۽ تباہ کت اے منی ھچکیں جونی

چو سید حاشی ۽ جی ایم بلوچ ۽ یک سرزمین غزلے ۽ ردیف ۽ تھا وٹی دوستدار
 ”حانگل“ ۽ نام کارمرز کنگ ۽ اے غزل سک روان ۽ خوبصورت انت ۽ چہ پشی ۽
 اے ہم پد بیت کہ جی ایم وٹی دوستدار ۽ بستا ر ۽ کام نگاہ ۽ چاریت غزل چوش انت:

جری ھینک ۽ درورے حانگل

مے ایسانی آسرنے حانگل

زندگیں روج ۽ زندگانی ۽

وژدلیں باریگہ وھوررگامانی

غلام ء پہ گل امباز کتاں من
اگاں مرگہ ء پرشتہ سیہ گشاں بوت

کوش انت امروزہ حدائی دوستاں یک حدارکی بند بجاہے۔ بکلی ء بھٹی جاگہ
پر دانٹ۔ پیشکارم پنا ابد مانیں جھان ء بہ زراہیت۔ پرے دور وچی دنیا ء دل نہ
بندایت۔

بلے قتاں، چوٹیں مردم کم انت کہ بند بجاہ ء رمینگ ء سا جو بہ بیت ء پنا نہ
دستکیں گلباگ ء بہ زراہیت۔ پرچے کہ سنگلیں امروزہ کوات سکت وش انت کہ وتی
محر بانی مات ء پتاں یلہ دات نہ کنت۔ تنگھیں برات ء کوحاراں رمیت نہ
کنت، تھاہیں بچ ء جنکاں دل ء زرت نہ کنت۔ مال ء ملک، حیش ء سیاد، عھوت ء
چہ وتی کلکیں زید ء چاگرد ء ست نہ کنت۔

رہو ء رھشون ء رھیرے ہنگل
بے ترا شالا بگرات اے ہلک
میگہ ء لال ء کوھرے حانگل
کیگدیں بانک حاسی ء پل
تو دل ء کوھیں حاترے حانگل
مے غلام زند ء مکسد ء مڈی
بتگیں پل ء تھیرے حانگل

جی ایم بلو ء شاعری ء اگاں پچارے گڑا آئی ء درھیں شعری ء فکری رنگ ء
دروشم ء شمشیر ء ہیزکاں بنیادی کواٹی آئی ء ”دردواری“ انت۔ آئی ء نام غلام انت ء
اے ”غلامی“ درد ء غلامی انت بلکیں درد ء جی ایم یک دگر ء غلام انت۔ پیشکارم جی ایم
ء وتی گڈسری منزل ”دردواریں“ میگہ نامینگ:

ما کہ ہدنی غلامیں ہدو ہد مے ہم غلام
بیا چہا لڈیں روین ما درد واریں میگہ ء

جی ایم بلو ء باز سال بیت کہ درد ء میگہ ء لڈانگ ء وتی پشت ء ”آسمی پل“
پہ راج ء شنگ کہ اے یک نیمگے جند ء درداں در شانگ ء وسیلہ بے گڑا وومی نیمگا چہ
راجی درد ء اندوھاں لڈ ء بار انت۔

پروفیسر صبا ء دستکاری
بلو چستان یونیورسٹی شال
چار شے ۲۱ مئی ۲۰۰۸ء

1973ء بمبلیوچی ادب ۽ کاروان ۽ همراه انت۔ اپریل / مئی 1991ء وحدے
ماحتاک بھارگاہ ۽ مزن حور ۽ بلوچ لپچہ کارلنی ۽ بھاری تاکندے کش ات گڑا آئی ۽ تہ ۽
غلام محمد ۽ لپچہ کاری ۽ بارو ۽ ہم ۽ بھار کتنا ینگ بوگ انت۔ آئی ۽ جند ۽ جھر وت ۽ زہرنہ
کنگ ات کہ ایک لپچہ کارے۔

جی ایم بلوچ ۽ گلورمین، راج، ۽ زند ۽ چاگرد ۽ ننگی ۽ بندگی ۽ ”درز“ چو اے دگہ
حرارنی بلوچ لپچہ کارل، میراس ۽ رس انگ ات۔ پیشکا آئی ۽ نیکی لپچہ کاری کیمکے
زیر ۽ باھندی انت۔ بلے کم کم ۽ آئی ۽ لپچہ تب ۽ میل دستوک ۽ درو شم ۽ وتی کتان
ات۔ آئی ۽ نیکی ۽ گڈی دور ۽ لپچہ کاری ۽ میانچی ۽ مارا ۽ دگری گندگ ۽ کیت۔

دنیا کوش ایت مرچاں غلام
چوشے مرید دیوانگ انت

عابد آسکانی

☆.....☆.....☆

جندے پو بلوچی زبان، لہراک ۽ دیرونی۔

انسان زات ۽ محرم ۽ ولنگ، یات ۽ تراک، وائشیں و اب ۽ آئیانی تاہر گوے
دوروچی بند بچا ۽ همکرچ انت۔ صارت انگ کہ آئی ۽ دریا نیں دل ۽ کش انت۔ صا
ندارگ کہ آئی ۽ نوریں دیدگاں دستگ انت۔ صا ۽ جوریں زیر کہ آئی ۽ کوشانی
نامت انت۔ صا سرکتیں داستانانی تاہو کہ آئیانی ہوتاگ آئی ۽ گھہ ۽ منگھیں سستاء
کوہنگ انت۔ اے درستانی آھند ۽ رگ ۽ رشک کوں ۽ دوروچی دنیا ۽ سکت
انت۔

انسان ۽ چہ ۽ بند بچا ۽ زندیں زور ۽ سندایت۔ اے صا زوراک انت کہ
کس انشی ۽ دیم ۽ نوشات نہ کت۔ کسی رو ۽ ریاء نہ کت۔ دوست ۽ دشمن، کوپش ۽
گبر نہ چارایت۔ دلی دوستاں دیراکت۔ سمویں کولیاں چہ بمبویں بانکاں گیشیں
ایت۔ اے بڑگیں زوراک ۽ نام ”ملکیت“ انت:

آئی ۽ ما کہ وتی ساہ کوہنگ

آ مئے ارواہ ۽ نسکیر بوگ

ملکیت ۽ غلام جان چتا ۽ نیکی ست۔ مئے وڑدلیں دیوان ۽ نیکی کت
انت۔ مدام دپ ۽ پُرکندگ انت۔ بے گرتیں انسانے ات۔ حج ۽ دلیں مرنی ۽
سر ۽ نیست ات۔ کس ۽ اے کو اھی نہ دات کہ آاے ۽ ہم بے گت ۽ گمان ۽ روت۔
دوست ۽ دلو اھاں گجت ۽ ارامانگ کت:

مرتاں پہ آئی من بلے

آ چہ من ۽ بے تراک انت

من جی ایم بلوچ مشکلات ۽ نیوی ۽ دستگ ات۔ صا بری گڑا من زانت کہ آچہ

جی ایم وٽي شاعريءَ توک ۽ ملڪ غراج ۽ بابت ۽ سک باز بخت ۽ تنگ آئي ۽ هر
شیر ۽ تها جتانیں رنگے گندگ ۽ کیت جی ایم ۽ وٽي زندہ ۽ یک سر جمیں بحرے ماں
مشکت ۽ گو از تنگ ۽ دنیاء ۽ از محو جلالانی تها ہم آئی ۽ وٽي شیر کنیں زبان ۽ دود ۽ غریب ۽
زندگ تنگ ۽ اے وڑیں کو اس ۽ زینکا رینی تو سیپ ۽ بہ کئے کم انت کہ آبلوچی زبان ۽
واستا ۽ وڑیں گربانی دیان ۽ زبان ۽ زندگ کناں۔

جی ایم چه ہے کو اسان یکے کہ وٽي راج ۽ اے وڑا سر پد کت ۽ گلو شیت۔

ہتی کوں ۽ بڙکھل شیري یک شیري ۽ تانگے بیارت

جہان ۽ یک ۽ محو ۽ دعو ۽ بلاہ ۽ آپتے بیارت

نہ بیت ۽ وٽي پہ زہ ۽ چمپر مہ ۽ چکاس ات ۽ ہتی زہ

حدوکیں کوں ۽ ہتی مھر ۽ تزوکیں ساہتے بیارت

اے وڑا جی ایم ۽ وٽي ملڪ غراج ۽ واستہ بخت ۽ تنگ۔ بلے اے دنیا پہ کس ۽ وفا
نہ کت ۽ چنوکوں جی ایم ۽ ہم وفا ۽ نہ کت بلے ۽ اناکہ جہان است انت آئی ۽ نام ۽
تو ارامیت۔

کریم مراد

☆.....☆.....☆

جی ایم بلوچ ۽ شاعری ۽ سٽا ۽ محتاج نہ انت

جی ایم بلوچ ۽ شاعری ۽ منی خیال ۽ سٽا ۽ محتاج نہ انت جی ایم وٽي وحد ۽ یک
شیریں ۽ جوانیں شاعرے ات بلے ۽ دعو ۽ پوت ۽ دوست بوت ۽ چنوکش انت کہ شیریں
چیز اللہ ۽ پوت ۽ دوست بیت ۽ ہمیں وڑا اللہ ۽ جی ایم پوت ۽ دوست بوت ۽ خیر ہر کسی راہ
صمانت اگاں مرچی مئے ۽ محمئے میان ۽ جی ایم نیست انت بلے جی ایم ۽ شاعری
است انت ۽ زندگ انت ۽ لبد مانیت تاکہ بلوچی ۽ یک ۽ انوک ۽ بخت ۽ کنو کے است
گڑا جی ایم ۽ نام ۽ تو ارامیت۔ جی ایم نہ مرگ بلکیں است ۽ حیات انت پر چاکہ
بلوچی است انت ۽ جی ایم ہم است انت۔

~
سيد

پنلن ايتءِ جمر انت سيد
گارين راحاني راجهر انت سيد

ڪنن گوش ايت مرگءِ پهرانت انسان
زندگين ياتاني بر انت سيد

ڪه هزار سواليجاں مراد بخش ايت
اے هما درگاهء در انت سيد

زگريں نيمروچاں ساھگ انت سارتم
په زبان دوستان ڪاپر انت سيد

ڪنت سرءِ سونج په مهرءِ دوستيءِ
مهرءِ پاپانءِ سيمر انت سيد
(په سيد حاشيءِ دوازدهمي سالوچءِ درگتءِ بوشڪ بونگ)

27 مارچ 1991 - مشڪت

پہ تو شر انت تہی شہر تہی بان تہی بادگیر
منء سلگ کردانی گوں ہشکس دار مبارک بات

گوں پاواں تنگلے گردن گوں ماہے شب کنان روپاں
ترا تہی بر تلگیں ونگ ء اے دراجیں کار مبارک بات

منء پہ نیستیء پھر انت وپاداریں یک ہمراہے
ترا اے دزء دُنگانی وتی امبار مبارک بات

منی ہمبل منی ڈیہء شپانک ء بزگر ء دھکاں
ترا گوں میر ء سرداران وتی سرکار مبارک بات

مکن آزار دل ء کنسی کہ ہر کس یک دلے داریت
ترا جی آیم ہمے پللیں وتی گپتار مبارک بات

12-1999

قاضی ء گوں دست بندی ء پد

ترا نوکیں گدء چچء وتی سنگار مبارک بات
ترا دنیا ء بدنامیں وتی دوست یار مبارک بات

منی حوناں دل یگاں گوں پہ وت تو ساز انگ سہتے
ترا اے ہون رنگیں دوست گورء تہی حار مبارک بات

نزان ء دوست ء دُژمن تو کے انت امبار کنگ باریں
ترا آستونک ء توک ء ہم اے سیاہیں مار مبارک بات

مکن جست ء منیگ ء دوست ترا دوست مٹلی بازانت
ترا اے نگ ء ثورانی گلیں دربار مبارک بات

او ماڑی ءِ شَرین جنک کتے بکن دیم ءِ درا
شش بلاگوں سلاں گوئنگ انت من نشنگان تنی آسرا

دل کہ گنوک انت پہ ترا چو کودک ءِ نیمون کت
بیا کہ دل ءِ آرام کیت وھدے بگندیت دوست ترا

کھریں زمستانی شپاں من نشنگان واب نیت
دیم ءِ منی تو زاهرے چاراں اگاں من ہرج گورا

کتے بہ کن بڑگ بیا، بیا ءِ منی حال ءِ بہ چار
بے تگتیں درد ماں دل ءِ اوپار کنگ تنی حاترا

بیا کہ غلام چارایت ترا چارایت دل ءِ دارایت ترا
بیائے اگاں یک ساھتے کو لیک باں من سد برا

بیارایت

وتی گوں بھنگاں شیری یک شیری تاگتے بیارات
جھان ءِ یک جھ دزءِ بلاءِ آپتے بیارات

بُزورات کبری کولاں برنیت ءِ سگراں نندات
وتی گوں بیم ءِ پاد ثرپاں جھان ءِ ”دھشتے“ بیارات

چیا چو چورہ ءِ گردات جھان ءِ بڑگ ءِ وار ات
شھیدی گوں وتی ہوماں پہ وت یک ”راحتے“ بیارات

درا چہ حیا لہ گمان ء درا
چہ مئے زندہ گنجیں جہان ء درا

دل مئے وتیگ ء درد ہم وتیگ
چہ درد دانی میان ء درا

تنی نام بلیں مئے سہگیر بیت
خدا ء بچار مئے زبان ء درا

مبات شالا پونگ تنی جیگ ء پل
گلیں حانگل ء تو شگان ء درا

دل ء جی ایم ء چو مہ سندھ مرو
دل ء لہم لہم ء سُران ء درا

20-6-1999

کن ات ویل جیو حال براتی مہ پرش ات متوتی باسکل
وتی براتاں گوں وت راج ء ھدوکیں ”شفقتے“ بیارات

نہ بیت دوتی پہ زور ھجر مہ چکاس ات وتی زور ء
ھدوکیں گوں وتی مھر ء ٹرھوکیں ساھتے بیارات

جنگ اس چار کنڈی ء بدن مئے ڈیھ ء لوگ لوگ ء
بہ رکن ایت چہ اے اس ء چشیں یک سگتے بیارات

بچار پئیں زمین ء مئے گوش ء ھوئاں گوں رنگ دانگ
بہ کت پئیں زمین ء باگ چوئیں یک برکتے بیارات

بہ گندیت براتاں یک جابہ مدام گوں گپ ء دیوں ء
غلام ء ٹنگیں زرد ء چشیں یک نوبتے بیارات

دو روجء مستریء تو نہ چارے ہج پدء دیمء
گھام راجء کنگ اے کار ترا اے وڑ نہ براہی چوش

منء دردانت دلء ولجہ تئی بے زانگیں نوبت
بہ بے ولجہ بہ باں من گار ترا اے وڑ نہ براہی چوش

تئی کار مرچی کہ شرانت ترا پہ من نہ کنت نیوگ
مہ لیکے تو منء جاندار ترا اے وڑ نہ براہی چوش

بلوچ انت راج تئی ولجہ بلوچستان تئی ملک انت
سراہوش کن مہ بوبے سار ترا اے وڑ نہ براہی چوش

چیء راجے پریشان انت غلام تئی بے سریر کاراں
تئی نام گر بہ بیت بے کار ترا اے وڑ نہ براہی چوش

جہدے پہ بلوچی زبان! لہراکت و دیہروئی۔

چوش

چیا ولجہ تو مگرورے پہ اے ”فوجء“ کراہی چوش
وتی برات کزنگ انت آزار ترا اے وڑ نہ براہی چوش

جہدے پہ بلوچی زبان! لہراکت و دیہروئی۔

تئی اے ”انتدار“ مرچی کہ پہ پندگ ترا گون انت
سرء ڈرنگ چیء بازار ترا اے وڑ نہ براہی چوش

مبو تو ہر، مچار سرمبان کہ اے وھد نہ بیت پادار
جھان گرتگ چہ وت بزار ترا اے وڑ نہ براہی چوش

هانگل

مروچاں شنگ بازار تئی چیر دا نگیں راز انت
بزان کہ راز داری گوں تئی اے سرگوبہ نیست انت

جہان زلمیں دودانت نہ کت پہ بڑگہ بڑگہ
مخدہ بزرگ مرایت جزمان کہ مڑہ جچا نیست انت

اے دھرہ گتہ دلا ران ترا بڑت گوں وتی راہ
جہر تچکیں مروچاں ہم من گنداں تئی دپہ نیست انت

گنگ پوئنگ چئی شارہ وتی دامن پہ اے زندہ
کہ زندہ اے دورو چئی تو زانے جچا نیست انت

گنوکے تو غلام الم حک کاڑہ گوشے ہانگل
نیت ہانگل حک شرنگ و پاہر دُر دپہ نیست انت

18-07-1999

تئی بلاحان من بزوراتان ترا پرواہ مبات
دیدگانی رُژنہ روکے بے ترا ارواہ مبات

من تئی کل کہ کنگ گمبہ وتی پہ زیارت
بے تئی کلہ منہ شالا دگہ درگاہ مبات

گوں تئی دیدارہ مرچی اتک منی زندہ بھار
روح مرچی نیں خدا انت کہ کدی بیگاہ مبات

دور مباتے دوری تئی بیرگہ ساهوں سدایت
بے تنیگہ دانکہ کبرہ جچا منہ جاگاہ مبات

تئی جدائی غلامہ بیا بچار چے حال کنگ
مان جہان کس دگہ چو یا خدا رسواہ مبات

6-85-مشکت

کاگردیں لغانی ہشکیء گنگ دل انکراں مے
تنی ملوریء تباہ گت اے منی جگلیں جوانی

تو منی زندہ چراگ ہے دل پلے منی
بے تیگ من نکوٹاں اے جھانء زندگانی

دور مرو کہ دوریء زان ہے منی ساہوں سدایت
یا ترا داراں دلء بانک جھانء کیکدانی

یا دپء آپاں بدے گئے کہ من سک تیگاں
شہد شیرء و شیرانت آپ تنی دپء آ گلگوانی

او غلام پگر مند مہ بوکہ وحد نہ اوشت انت یک وڑا
بس ہدا شیرء بہ کت دائم بگوش دوستیں سرانی

جہدے پہ بلوچی زبان؛ لہذا تک و دیر مرنی۔

کند کہ گوں تنی کندگاں اٹک ماں جھانء ماحکائی
من تنی کوئیگ بیتاں گپء و شیں کندگانی

”ووٹ“

او بیلان پدا بیات بیات کہ پدا ”ووٹ“ انت
مے لیڈر میرانی دپ مرچی پدا چوٹ انت

رہینگ اش باز مارا رندے پہ وڑھ عیمے
نوں بجاہ بیارات کہ اے سارگیں چار موٹ انت

وتی ”گاٹھ پریاں“ گوں ولجہ کہ وزیر بونگ
چوچ نرائنگ کہ اے برکتے مے ”ووٹ“ انت

گوں مکرو وتی پیلاں ہمراہ گوں وتی نکاں
مرچی بیا پدے اتلگ مے گونزگ باھوٹ انت

او بزرگرم نیست گاراں نوں شر بزاں ات کہ
چے ولجہ نیت انت چے مکسد چے لوٹ انت

مے دیدگاں بچارہ درداں دلء بہ مار
هر روج دلائی دوست گون کسء نہ بنت دوچار

زی روچے ات مروچی لں باندتے روچے بیت
باندتے مروچی مروچیء زی مہ چار

پہ تو کہ کورے کیت پہ ما ہم شپے کیت
دُنیا انت اے گوزیت کتے دلء بہ دار

هر چی کن ئے اگاں تو زندء منی بہ کن
مرگء چہ پد میا منی کبرء سرء مہ مار

زیمء جھان انت اے غلام ادء باز گار بیت
وتی چادرء بچارہ پاداں وتی شہار

20-12-1997-یو۔اے۔ای

ھدا ۽ دیم دات ترا نشانی بھشت ۽ ھورانی اے جھان ۽
نہ لوٹ ات ھج ھور جنتی من پہ وڑاگاں تو بگل بزانتیں

توئے کہ ھر روچ نوک سورے مناں پُریگ گم ۽ تیاب ۽
نہ گت من سودا دلانی گوں تو ترا اگاں من اول بزانتیں

مدام وپاء کہ بیت تویپ چپ ۽ چولر زانت تئی پر پکیں لٹ
نہ بوت ۽ بازار ۽ میگ ۽ چو اگاں وپاء تو پل بزانتیں

نیاں من کتر چہ میر ۽ ملا نہ قاضی ۽ منیر ۽ ممتاز
وتی گوں شراں جھان سرا زرت اگاں تو شر ۽ ”غزل“ بزانتیں

تو ھج زنان ۽ تو بازان ۽ تئی دل انت چو جھان نہ انت چو
غلام نہ تھک ۽ تو جھان ۽ تو پرک پل ۽ ۽ جل بزانتیں

جہد ۽ پ بلوچی زبان ۽ لہر اک ۽ دیر وئی ۽

جہد ۽ پ بلوچی زبان ۽ لہر اک ۽ دیر وئی ۽

من ۽ بزانتیں وت ۽ بزانتیں، بزانتیں زورگ چگل بزانتیں
نہ بوتان بونیک چو من ھجر اگاں تو مھر ۽ بدل بزانتیں

گورنگ ھوراں موسانی اے کوہ ۽ کوچک گوش ۽ بھار انت
بدل بھار ۽ گلاب بوت انت اگاں تو ارسانی شل بزانتیں

نیا کہ جہانء مارا سوگاتاں درد دات
ویران انت زندمان درا بو تو ساتھ

نیا بے ترا اپک انت اے حلقہ اے دوار
شنگیں تو مہراں درا بو تو ساتھ

نیا کہ گنوکے مے بازیں مے سگتاں
مارا جنگ شگاں درا بو تو ساتھ

نیا نیا کہ آہگے تنی کول انت ما پہ ترا
ہیرات کنیں سراں درا بو تو ساتھ

آ روج غلام مے کہ گوں حائلے گوزایت
کے زانت گے وٹیاں، درا بو تو ساتھ

07-11-1996

درا بو تو ساتھ

جہد ہے پہ بلوچی زبان! لہرا تک دیمرہنی۔
اوستانی ماحکان درا بو تو ساتھ
تھرانٹ درھیں جہان درا بو تو ساتھ

مہرانی بانگے تو من مہرانی بندیاں
نڈراں پہ کندگاں درا بو تو ساتھ

اے چے کارے گت منی اے دیدگاں
کہ شناسے گت منی جہان نہ گت

اے کجام رسم کجام انت اے رواج
کہ گلے گوں من ہر درشان نہ گت

چوں بلاحاں من بزوراں حانگلے
کندگے روج انت بلے کندان نہ گت

گار بات انت دود چوئیں چہ بچکے
کہ منے گواکے دل دردان نہ گت

چو کنگ کے گوں وتی دوست غلام
کہ وتی دل من دل بندان نہ گت

7-9-1987-مشکت

جہدے پہ بلوچی زبان! لہر اکب و دیرونی۔

مشکلیں روج من تنی ارزان نہ گت
ملکوت ساہ منی ہرجان نہ گت

شر رنگیں پری و شکندگ
بے تو من مہ باتاں زندگ

بانک آسمین باگ و پل
وش انت سک تئی بچکندگ

سوگند کہ نباں من بے حال
چار پائیں شپ و سبب نندگ

درداں گیش مکن گوں مھراں
چو هج شر نہ انت دل سنگ

هر وھد و بہ بات تئی امید
پر تو اے غلام پر کندگ

مرچی پدا گون کیکد و من گپ و تران کناں
لاش و اے زندگین و ارواھے مان کناں

سد رنداں ندر باں و کوئگ هزار براں
ھرچی گوشتیت ہلے من جی و جان کناں

دُنیاء کھر و تُوپان چے مٹ کن انت من و
دیمپان و وھدے پہ وت لال و گشان کناں

آ حانگل انت کہ بندیں ماں چاکری کلات
من بوگیں ہم شھ و رنداں گران کناں

پروش انت دلاں چو پرچا بے سد و بے سا
بس گلہ یے غلام من گوں دھراں کناں

10-06-1999

آسان نہ انت بانک وپا اے تو بزانتیں آؤلے
اجلیں دلائی داگ دینگ اے سبر لویت جوہری

زانتیں تو گرگوں تو نہ بیت اے دوستی دراجیں سپر
مھر تو مہ داتیں آؤلے رندے مہ کرتیں انگری

شر تو بچار پگرے بکن چے تو سنگ گوں من کرار
مرچی گج انت کولے کرار، گپ اھوتی آپیسری

گوں وشیاں ہمراہ تئی دُرھیں جہاں انت دوست منی
زردے حیل کن شر بچار ہمراہ کئے انت تئی آسری

مُہت انت دلے بانک تئی چندے ہر بے زانگیں
پرچا گلیں مھرے بدل دات تو غلامے بزرگی

مارچ 1987

جہدے پہ بلوچی زبان! لہراکے ہر دھڑکی۔

چی انت منی گرانیں گناہ تو وت بگوش ماہیں پری
چے چے نہ کت من پہ وں چے تو دلائی دلہری

آ روج ترا یات نہ بنت میگے تئی ساہ یک انتت
مرچی منی دل بزرگ انت پرچا تو پروشت چو بے سری

مہ چکاس اے ہدا پاکیں نہ داراں تاگتے بچی
سلامتی گل ء پہ من سلامتی ء ایمان انت

توئے رب دو جھانی کے انت گوں تو نہ انت بیوس
مدے زندے بلے چوئیں بہ بیت زندے کہ پیران انت

تنی گنجیں دراں بازیں کے انت کہ حالی دست ء روت
منی پگول ء ہم پُر کن منی پنڈگ گل ء جان انت

غلام زاماں گنھگار انت بلے رھمت تنی باز انت
کہ بکشگ ہم گنھگار ء تنی رھانی ء شان انت

01/06/1986

چادرئے کپت ء کاگدیں دیم نئے بوت درء
جنتی حورے مرچی من دستگ زاھرء

جہدے پہ بلوچی زبان؛ لہذا تک و دیگر دینی۔

وزبت

مروچاں کیت منی واب ء چو بے واک ء پریشان انت
هداوت ہیر بہ کت باریں منی ڈیل پھک ء ہیران انت

چے کنناں تو سیپ چہ منی واکء آ درانت
اے چے چیزے کہ ساز انگ شاہیں ”قادرء“

چار انگ کیکدء دپء ماشا اللہ دراتک
پہ من بچکندے ندر کنگ ماہیں کوتء

کئی نیب انت اے تو خدا بکشاگ کء
تو کنگ جنتء کے انت مرگء پیرء

چم ہما کور بات انت غلام چارایت پہ بدی
حج مہ بات پرواہ نازء دلبانی دیرء

9-12-1999 - تربت

جرمی شینکء درورے حانگل
مے ایتانی آسرے حانگل

زندگیں روچء زندگانی ے
راہء رهشونء رهبرے حانگل

بے ترا شالا بنگرات اے حاک
میتگء لالء گوهرے حانگل

کیگدیں بانک آئیء پیل
تو دلء کوہیں حاترے حانگل

مے غلام زندء مکسدء مذی
بتگیں پیلء تہرے حانگل

12/1988 - مشک

کے بچار منء را باھوئاں دیدگانی
کے بچارء بچکند کوئیگ تنی کنگانی

بیا کہ منء را گشتک درواں اے بے دوائیں
بلکس دلء دوا بیت شودوک تنی مہرانی

پنیں دلء او سندوک دل پہ ترا سدہ
دل ہم ترا مبارک ندریگ تنی سنگھانی

تنی دروہ رنج بہ بات انت، شالا منی نیسبء
دائم بہ بات ئے وشدل او مہلکا گوانی

بیا کہ غلام گشتک زیریں اے روجء برمشء
ہست انت ہم بندیک تنی مہرء ساہگانی

کیم جون 1988ء

بیات بچارات دوستان دُنیاء نوبتاں
دوشی من جنتء مرچی گجا گھٹاں

من چو گنوکء مرچی بے سردران ادء
چہ حانگلء جدایاں مرچی من بے وتاں

حانگل منی کہ ساہ انت زندہ منی متاہ
کارے نہ داراں من گوں دُنیاء حاجتاں

بیلاں منء میاری پرچا خما گتگ
شماکہ زنان ات دوستیں دِلانی اے حالتاں

مارچ 1987

توئے

یل گتگ ہلے تو مارا انگتء مئے ساہ توئے
کئے تلگوار نہ انت تنی، چاروہی کہ ماہ توئے

رنگ ۽ دروڻ، پن ۽ ماڙي، سگه ۽ وڻيس توار
تو ڏٺو ۽ هجي نه مٿي مٿي ۽ ڪه براه توڻي

تو ٿو ۽ ڇو ڇو ڪاڙا ڇو وڻ ۽ نام مد ۽
مهر ۽ ڪاروان ۽ گلي ڪه شر ترين همراه توڻي

روح نيم روح ۽ لوار ۽ چون مارا گشت ڪت
زندگي ايتا تن ڪه سارتن آ بيگاه توڻي

مرچي جي ايم زي مريد آت در ڇو در ڇو منزل ۽
حانگل آت منزل مريد مڻي دوار ۽ جاه توڻي

12-6-1999

انترارا گون مد تي گوسنگ
دل مڻي موج انت ۽ جگر بستگ

بيا تني يات ڇو زه سري ڪوه ۽
ماڻ دل ۽ بند سينگ ۽ رستگ

گون وڻي ساه من ڪر ۽ چيڙا
ديانت ڇو دنيا ۽ دلو ششنگ

او بلوچ دُر دائیں وحدہء وتی مُتہء زیان مکن
اے راجانی پیہ تو مہ نندہء دیوان مکن

براتہء ازبختی نادرانت پہ پُختہء مانہء زرانت
تو مہ نند ماں ماٹیاں شہدہء شراب نوشان مکن

تو غلامہء بندی ۛے او بلوچ بیحال مہ بو
ڈیلہء ڈولہء ترہء تاب چو ولجہء دھکان مکن

ماتہء گھارتی بندہء انت تو نشگہء شان کن ۛے
تو ہم بہ بو یک کبرے بس کبرۛ پھراں مکن

واہ منی بھتہء جی منی تالہ
ملکوت ساہۛ کشگہء کشگ

پہ منی کبرۛ کوچکۛ گورکوچ
تو چیا ہر وحدہء کمر بتگ

اے غلام آندوہ ھج نیاں انگت
گیش منۛ دوستۛ گلہء کشگ

1989-9-مشکت

جہدے پہ بلوچی زبان؛ لہذا تک و دیگر وئی۔

لڻ لڻ انت ڇهه گجا شر تو بزان ميرن بلوچ
جنگءِ دواؤ اڙءِ تو گون وٽي براتان مڪن

هر چي ڪه نام بلوچ انت دُست تي برات ڪس انت
باسڪاں وٽيگاں وٽ مه پرش شوميس بداں شادان مڪن

او غلام پگرمند مدبو ڪه شرزان انت برات تي
دويمءِ پچار ڪه چون بيت آڻشتياں چاران مڪن

گران انت

موسي ٻنءِ گيرگ گران انت
ماں دلءِ هونءِ انسگ گران انت

توبه ڇهه دوستاني جدائيءَ
زندگيس جانءِ بنگرگ گران انت

لب نه انت ڪولاني ڪنگ آسر
گجلاں زهريں اير برگ گران انت

دوستانی دُوری گار کنت حویش سرء بے سار کنت
بازین زہیرء رنجء گم بے موسمء بیمار کنت

حالء چہ شہدء بخت بکن تشنگ شپاں واب ئے نیت
ڈراجیں زمستانی شپاں گوں نالگاں بامسار کنت

دوئی چہ شہد ادء بہ پُرس دوستء برگء حالتء
مُرنگ بلے ساہ ئے نہ روت چہ مھگلء ہزار کنت

زور مہ جن کاسد کہ نہ انت آساں
اے دلء دڑو تانی برگ گران انت

مولماں بازیئاں جگر کپ انت
پہ پُشیں پیارء سُرگ گران انت

گر غلام مرگء دوست مہ بیت دیمء
سک پُشیں مرگء ہم مرگ گران انت

1-89-مشکت

جہدے پہ بلوچی زبان! لہذا تک و دیر دینی۔

سیکی بہ چار تو اڑتے آ زندگ انت بے لذتے
دُنیاءِ ہیشہ لذتاں بے مھرکے بیزار کت

ستسی پہ پنوء مرایت، پر حاد تلاراں کپ کت
مجنوں پہ لیلیٰ زرایت بے بؤگے سنگسار کت

زندہ نہ انت حاجت غلام، موتے بیت انت گر بخشیں
حانگل بیت یک ساحتے مرگے منی تلمدار کت

جہدے پہ بلوچی زبان، لہراکت و دیروٹی۔

مهرانی سارتیں ساہگے زند بؤگیں بیگار بیت
مرواردیں ارساں مہ رچ زرد آزگیں گمسار بیت

کتے بہ جل چاراں ترا ساہ دل بندوک منی
باریں کدی گندگ تنی کسمت پدا دیدار بیت

ھرچی گوشے مرچی بگوش گچی میار پر نیست ترا
پہ گلہ توناں تنی دل کے گوش ایت آزار بیت

کولیک زہیرانی بہ باں کہ زندگی ہمبل انت
دوستانی بازیں ترانگاں زاناں سروں بے سار بیت

پہ چیردیک چیر نہ بیت دوستیں دلائی داستان
ہل کہ غلام یک کتہ یے نوکیں پدے آشکار بیت

1-88-مشکت

جہدے پہ بلوچی زبان، لہراکت و دیروٹی۔

پاری بُرنگ حارو توپانء گلین مئے کمران
پہ ما باریں چے کاریت رب کتابء امبرء

تو نہیے حانگل نہ باں من ناکہ بیت پہ من جھان
اے صبر گولشنگ جھانء من ہزار سال پیسء

گولشگیں آدورء باری آشپء روچان شمش
آ غلام وابے تو دستگ لالء کوشیں زانسرء

14-07-1999

جرء تاموراں بستگ آزمانء نیم گورء
روح گوشئے چوشپ تھاریں سیاہ لہجیں ہر گورء

جہدے پہ بلوچی زبان! لہراکت و دیروٹی۔

در درامد، کس درامد، ڈنہ درامد، انت وتی
چہ کئے اُمیتے داراں، دستان لوپاں کئی گورء

بیلء ھمبل ززء گریاں وتی ہرجاں گت انت
بیدء اُمیتے ہدائی حج نہ گنداں زاھرء

جہدے پہ بلوچی زبان! لہراکت و دیروٹی۔

ڈرائنگ چاروی ماہے، گلے آزمان سپاہ دارانت
منی بہتہء منجہ دزہ تھاریں جہراں بستگ

نہ انت گلہ منہ چہ تو، نہ انت گلہ وتی بہتہء
ہدہء چہ گلگ داراں گوش ایت کسمت تنی بستگ

ہدہء ویل کتگ زاناں سکوتہء گریب دوستی
بلوٹ ہرچی کہ ہیکش بیت غلام باریں کئے گوشک

27-1-89

مہ بوتیں اے دمان دریگت مہ بوتیں
دران ڈبھیء گمان دریگت مہ بوتیں

اے وٹھیں موسمہ پلے بھاراں
لوارے ہنکاں دریگت مہ بوتیں

تنی بازیں گمہ رنجاں بیا کہ دل منی سٹنگ
بیا کہ کیامتی روپے جھانہء پہ منہء آتنگ

بیا بواریں منہء سٹنگے وتی چہ کاگدیں لٹاں
منہء تھلیں شرابی اے بازیں نوشگہء کھٹنگ

مروچاں پہ اجب رنگے جھانہء زندگاں حائل
بیا کہ ملکوت گوں من مروچاں زان پہ زان ہٹنگ

یا نسیب کہ سر بہ بین ما پل بھاریں میتگء

من زاناں تئی زھیراں یا چہ دُنیا گماں
چو گوش ے پُریگ انت اَلَم لے گماریں میتگء

مے دُوا انت کہ ہداوت تئی سرء ہیرء بہ کنت
زاناں پہ تو سک بدانی چم چاریں میتگء

2000-05-2 کوئٹہ بلیڈ

سر مزائیں بے وس انت حلقء ولجہ نگء نور
چہ کءء حالے بہ پُرساں من اے گاریں میتگء

وت زاناں پرچا پہ مے دوست سرائی گاریء
دائمء چو لاک بنگ اے هزاریں میتگء

پُریگیں دیمء دیدگ آسکانی

ایشاں ارے شلان دریکت مہ بوتیں

بہ بیت حانگل، یا مھگل یا کہ گراں
پہ پلان گیران دریکت مہ بوتیں

غلام وٹس انت شہندان موسمانی
توارے جمران دریکت مہ بوتیں

86-05-30-مشکت

جہدے پہ بلوچی زبان؛ لبرائیک و دیگر وی

بیا سھارء حور گواریت بے سھاریں میتگء
چاردھی ماہ رُژن گواریت اے تھاریں میتگء

شپ تھلانت، رگ گارنت، سابان ہم گنگء ہم

حک میگ، میگ میگ، گت دلد ما گوش ے
چون بڑگ ما وتی جند ے دواریں میگ ے

کینگ ے بازار ے باریں زندگی ے چون بیت
ما کہ گوازیگ وتی زند مھر ے حاریں میگ ے

ما کہ دردانی غلام ایں درد ے دور ے ہم غلام
یا چد ے لڈیں رویں ما درد واریں میگ ے

تو کجائے او منی دوست، یا منی حال ے بہ چار
مرگ ے زند گوں وت مزیگ دوست تی من حاترا

گرنگ باور کسہ شہر ے حانگل گڈ ے تی گندگ ے
گوں ازا باں شیر ٹھینگ دوست تی من حاترا

یا کہ گریگ کلیں حک ے مرچی گوں من حور غلام
ناگن گوں دھر گریگ دوست تی من حاترا

1989-1 مشکت

پرچا

زناں کہ دل ے چون انت شمشکار نہ بیت پرچا
من ے کشک گر ے داراں گر ے دار نہ بیت پرچا

من زناں حانگل ے دھ زہر ے سوزن گرن انت
یا کہ مر ے گار بوتن سروں سار نہ بیت پرچا

جہد ے پر بلوچی زبان؛ لبرائیک و دیگر وتی۔

گوں صیالاں دل سریگ دوست تی من حاترا
تازہیں ٹپ من کدیگ دوست تی من حاترا

ووشی لاہی شپ ے من گرنگ انت استار حساب
دیدگاں چہ ہون شلیگ دوست تی من حاترا

ہزار شپ لے چھار پائیں گوں دہل من سہہ گرنگ
بلے بے باور انت دُنیا ہر دار نہ بیت پرچا

بہ کرتیں ملکوتءِ ساہ منی درگت وتی ہر جان
بھاری پئے گیمرنگ آ ڈولدار نہ بیت پرچا

زنت کس مئے لہءِ حلاں غلام آسے لہءِ روک نت
کباب انت دل جگر سنگ کہ دیدار نہ بیت پرچا

1989-مشکت

جہدے پے بلوچی زبان: لبرائیک و دیروٹی۔

مات

او مات تئی توسپءِ کناں چوں بیانء
آ لہءِ گجا بیاراں او مات چہ جھانء

بے متلبءِ کے انت کہ بہ داریت کے دوست
اے لہز نہ انت مان بس تئی شانء

تبدءِ لوار بہ بیت یا چلگءِ زمستان
چون وش گوزایت زند مات تئی نوانء

ہرچی کہ بہ باں من تئی جمان منءِ مٹ نیست
مہرانی بدل مات تئی نیست انت ماں گمانء

او مات پھل کن کہ نہ مت پہ تو من ہچی

اگت منء رگینگ چه دُنیا شگانء

هر چک که تلگار بزان جت ے هت انت
هکم انت که به چک ایت او مات تئ پدانء

هر جاه غلام بیت نه کت بے حال ترا مات
کایت تئ یات هکم هتء دمانء

جہدے پہ بلوچی زبان؛ لہر اکب و دیروٹی۔

بیاریں بیائے تو کدی

بازیں مُرتاں انتزاراں باریں بیائے تو کدی
نشگاں من تئ وداراں باریں بیائے تو کدی

اچگیں دل جنگ جنگ کنگ بازین زھیرء مولماں
درداں بازیں بے کراں باریں بیائے تو کدی

جانء بند بند داگ انت داگ حانگل تئ پہ حائرء
چو مُریدء بڑکاراں باریں بیائے تو کدی

چماں گھرند اوں سنگ حارارسء بازیں گوارگء
من وتی ارساں بداراں باریں بیائے تو کدی

جہدے پہ بلوچی زبان؛ لہر اکب و دیروٹی۔
پلئیں اهدانی وپاء من مدام یاتاں زراں

چہ وتی زندہ شزاراں باریں بیائے تو کدی

من سرء ساء کناں کو لیک تئی پہ گندگء
من تئی جندء تو اراں باریں بیائے تو کدی

موتء یاسین گر غلامء ترونگیں تئی ارس بہ بنت
مرگء پرواہء نہ داراں باریں بیائے تو کدی

1988-3-مشکت

پہ ”حاجیاں“ء چو کہ ”حجرء اسود“
پہ مارا کلء تئی دریگ انت

نہ مرٹاں پرچا کہ پیرء من
کین منی کہ تئی سرگ انت

غلام مرٹاں پہ مھرء نامء
کہ مهربان ہم منی وتیگ انت

22-11-1996

اے پستء شیخء گوش انت نوک انت
بیا ات آپء کہ آسے روک انت

ہا ساءء دلء مئے بند انت
چہ مئے نیبء ہا گنوک انت

جہانء باریں کے کنیک انت
کے درآمدء کے وتیگ انت

نہ انت سگے اے شیشگیں دل
مہ پرش تے بانک اے دل منیک انت

کےء بہ پُرسِ اِمت کے چہ حالے
نِزانت کس کہ کجامِ سروکِ انت

کےء چہ گلہِ بداراں من دوست
سِرانتِ وتی ہم وتی ہم ڈوکِ انت

غلامِ پرواہِ ئے نیست پر تو
پہ آئی پرچا تئی دلِ حدوکِ انت

7-1997

جہدے پہ بلوچی زبان: لیرا تک و دیہروئی۔

زندگیء بے گوئینء بیا دگہ راہے بدئے
اے شپاں لُنجہ تھاریں چاروہی ماہے بدئے

من چو شہدء گردگء یاں در پہ در بے منزلء
بیا منء مہرانیِ حائل تو دلء جاہے بدئے

بے تئیء من دلء بند زندگاں نہ مڑتگاں
زندگیں لاشء منی بیا تو پدء ساہے بدئے

بیا کہ دوستاں بے وپائیں راہء نیمء ڈروہ اِنگ
منزلء مارا بہ کت سرھنجیں ہمراہے بدئے

بیا غلامِ پرورش تو جھانء کواضیں رمان بے سریں
نوکیں زندء نوکیں دروشم نوکیں بامگواہے بدئے

11-3-1997

بچار

روح و شیں ایر روان انت دوست بیا کئے بچار
دل گوں درواں بنگران انت دوست بیا کئے بچار
گلزمین روونت مروچاں نیلیں آزمان انت کرو
پہ منء ہرچی زیان انت دوست بیا کئے بچار

تئی زہیراں بُرنگ تاحیرواب جہانی شنگ
دیدگاں چہ ارس شلان انت دوست بیا کئے بچار

تو کجائے من کجیاں دوست کج انت آگپہ ترن
زند مرچاں سر سران انت دوست بیا کئے بچار

چچ نہ ہاں بیحال دمانے نہ کہ چہ تو کترھے
گوں حیااں گپ ترن انت دوست بیا کئے بچار

زندگی ہمراہ نہ بیت بے تو من جزماں ائمء
ملکوت ساءء گران انت دوست بیا کئے بچار
لوٹئے گر کبرء غلامء دوست منی نیا ت کن ءے
کبر منی مھرء نشان انت دوست بیا کئے بچار

جہدے پہ بلوچی زبان، لہراکت و دیہرہ کی۔

کاڑانی بانک گلابانی درور

ماہ چاروحانی تلاصانی درور

بدئے حکم بچکاس بلوٹ مئے سرء تو

مھرء خدایند نوابانی درور

گلئیں دروشم انت چو سہاء سمینء

دلء سمہین ایت پُروٹکانی درور

مروچی ہنوشاں اگاں بے شرابء

سذکہ پہ لٹاں شرابانی درور

او ملا بزور تو سواہاں وتی یاں

ھو مئے گناہ انت سوابانی درور

نہ لوٹاں بھشت ء من گلمان ء حوراں

کہ حانگل وت انت آپریانی درور

بیا کہ غلام گوں زہیرانی آسء

نی بجیک سنگ دل کبانی درور

یلہ داتگ

مرچی کہ منء دھرء ہر راہء یلہ داتگ
سُہبء ہم یلہ داتگ بیگاہء یلہ داتگ

پہ من اے جہان کلیں تامورء مجاں بتگ
ہمراہاں منء مرچی نیم راہء یلہ داتگ

دل مئے کہ تھار ماہاں یک ماہے وداریک ات
آ زندء ایتانی آ ماہء یلہ داتگ

سوتلگ مئے دلء بازار بے مھریں ہدا بنداں
نوں سلی نہ بیت ہچمر کہ براہء یلہ داتگ

من گلہ نیاں کسء چہ بھتء وتی زاناں
مارا کہ وتی جندء نوں ساہء یلہ داتگ

من انگت گوشاں بلیکیں من دیدتگ گوشے وایے
چو بوت نہ کت حانگل آگاہء یلہ داتگ

بوئیگ بے بانک حالے کہ رس ایت چوئیں
یا ات کہ غلام دُنیا بے گواہء یلہ داتگ

25-9-1996

ساہ منی

یا اے دلء سھر یگء بس یکے دمانے ساہ منی
ایر کن جہانء تو دگہ نوکیں نشانے ساہ منی

سرجن ٹکابء کترھے پلے شک ایت ماہکان
دے تو پلے زندء گلیں آپی روانے ساہ منی

باز جن انت مارا شکان چو کہ ”زلیک“ بانکء
یا ساہتے چو ”یوسف“ ماندار جھانے ساہ منی

مرچاں جھانء سرجمیں مور کے جھینگ پہ منء
یا تو بکن ترانے گلیں دُریں بیانے ساہ منی

حانگل یا تو حائلء اُحدء وپاء نوک بکن
بل پہ غلام یک بے گتیں مھرء گمانے ساہ منی

نہ زاناں کہ منء چوں بوت او بیلاں
گوشے کہ ساہ چہ بُہنداں سداں بوت

غلام مرگء پہ گل امباز کتان من
اگاں مرگء پرشتہ نیہ گُشان بوت

22-1-1995

دپء گوں کندگل وٹیں گلء پلء بھلن یا
اگاں کائے تو یا مرچی دلء گوں اے تواراں یا

منی چمانی روکے تو منی ساہء دلء بندے
اگان کائے تو یا مرچی نہ کرزاں پہ تو گاراں یا

نہ بوتگ دود دلی دوستء وتی کولاں مہ کت آسر
اگاں کائے تو یا مرچی وتی تو گوں وداراں یا

مروچی دوستء گوں من گپء تران بوت
نہ گلیں وُحد پہ من مھر بان بوت

پری زاتے گوشے ایر کپت چہ ارشء
دمانے نشتء گوں من زان پہ زان بوت

منی ٹنکیں زردء باز لوٹ ات
اجب بے دہری آپے روان بوت

شب گوشے روک کنگ دیدو کاں
مارا چروک کنگ دیدو کاں

چم درانت جھانء کھنیں
راہء چاروک کنگ دیدو کاں

سمجھ ایت زردگوں صیالاں ہر روج
زاناں سالوک کنگ دیدو کاں

زُپء کیداں گوں شبتگ مارا
ساہء بندوک کنگ دیدو کاں

حانگلء کوئیں وپاء کتہ
نیا پدء نوک کنگ دیدو کاں

لہء گوں جیوگء بازیں منء بدحل کنگ حانگل
اگاں کائے تو نیا مرچی ترا من کئے چاراں نیا

بزنت بانداء کے حلء جھانء کہ چے حل بیت
اگاں کائے تو نیا مرچی غلام من ہوشء ساراں نیا

9/1987 - مشکت

جہدے پ بلوچی زبان؛ لہزائیک و دیہروئی۔

کیکدیں دیم چو ”قرآن“ء پاکیں
مارا وانوک کنگ دیدوکان

زند غلام مئے اے هوادگ رنگیں
چوں وادوک کنگ دیدوکان

20-7-1995

چچو نزیکہ پدء دیر بوئگ
دژمنان ناچہ گلء سیر بوئگ

کدہہ کیپہ شراباں توبہ
آکہ پینگیں دپء ہیر بوئگ

کار پداں دوستء نزہتکاریناں
مرچی ٹمباں ہم دلء میر بوئگ

آئیء ما کہ وتی ساه گوشنگ
آئے ارواہہ نفس گیر بوئگ

بیا بچار حانگل غلام مرچی تنی
چو مریدء تنی گماں پیر بوئگ

7-1997

ماہکان دژمنان انت کہ تھار دیم انت جہاں
مھرہ دوستیء نہ متنگ ماں جہانء حج نشاں

بے وپا بے منء تو راہء نیمء ویل کن ئے
چو منء ہجر نبوئگ چہ ترا چوشیں گماں

سد ہزار شلباش ترا بات آپرین بو دوست منی
کہ منی رازاں گوش ئے گوں دژمن ہٹوئیں بداں

لانگءِ چوٹ نہ ۛے تو او سلاہ رنگین جنک
چو تنگ پرچا شگانی تو وءِ گوں همسراں

پہ تنی ماندارگءِ آئی غلام ۛے ۛے نہ کت
انگءِ پرچا ترا آ دوستر انت ۛے دیدگاں

3-11-1997 کراچی

چارات

بیات اے راجءِ مستران چارات
راہءِ رهشونءِ رهبران چارات

هون بها اے مے بزگیں راجءِ
بانءِ ماڑیءِ گوانگران چارات

مے ایتانی لاگیریں شینکے
کھر گواتیں جمران چارات

گلہ نیست مارا میرءِ ملایاں
سنگتءِ کاراں برادران چارات

جہدے پہ بلوچی زبان! لہز انک پہ دیہروئی۔

جہدے پہ بلوچی زبان! لہز انک پہ دیہروئی۔

سیاہیں ملگوراں بڑیاں آ وتی رندان کنت
 شل سریں تیراں گومیناں اے دلء سندان کنت
 دل منی مھکیں بندء چو زمین چنڈء ڈرہ ایت
 چست کہ کنت چماں وتیاں گوں منی چمان کنت

پہ منء کھرائی دُنیا جوڑ بیت باگیں بھشت
 وھدے سرجاہء منیء آ وتی سرزان کنت
 نرمء نازکیں وتی دستاں سرء مال ایت منی
 درد ناکیں موتء بیمء پہ منء ارزان کنت

حانگلء لٹخانی ہُشکی کنت زمستانء لوار
 گوات لوارء بیت سمینء آ اگاں کندان کنت

حانگلء کولانی کنت انت ایش اھد
 وھدء تروکیں دیراں چار ات

مے غلام مھرء واھکیں زردء
 آس گواریں انکراں چار ات

1-1-1995

جہدے پہ بلوچی زبان! لیرا کتب و دیر و تی۔

نذر بہ باتاں من پھائی کہ مدام پہ من زراعت
درد جگر سندیں ہزاراں پہ من آسغاں کت

مھر؎ دوتی؎ من؎ جست کن غلام کہ چون کت
درد؎ جورکیں ازباں شیرکنیں درواں کت

ہچک بے نیاز؎ بے وپا انت دھر
چوں بیتک انت؎ چوں ملور انت شھر

کنگش مارا دانگ انت سوگات
ما کہ آحان؎ پل؎ دانگ بھر

یا شگانی کنگس ہا دوستان
پہ ہماحاں کہ بستگ ات ما پھر

مئے گنوکی؎ ندرہ؎ چار ات
پہ کئے باریں کے کنگ ما کھر

تنی غلام مرگ؎ آگل؎ بال انت
تو پھائی؎ وارنگ مرگ؎ زھر

بیا کہ منی روج کم رنگ انت
نوں ملکوت کہ پاگ انت

دُنیا گوش ایت مرچاں غلام
چو شہر مُرید دیوانگ انت

سہاء بدل دروانگ انت
سک آ بلے بے زاگ انت

مرتاں پہ آئی من بلے
آ چہ منء بے تراگ انت

نیت ئے منی جہاں بدل
دنیا ئے یلکس دانگ انت

مرچاں اجب گندان گلء
باریں چہء ماں مانگ انت

حانگل تنی پہ گندگء
دل سک منی دلمانگ انت

کئے گوشِ ایت بالادِ انت تئی لہدار
پہ گلاشک ایب حج نہ زورے تو

بیا غلام حج بیم نہ بیت بے تو
شکلین زندہ ساہ گیرے تو

17-10-1996

بیا بیا تئی بانک سک دیر انت ودار انت
بیا بیا گنوکاں، منی ہوش رہتگہ گار انت

پر وشئے تو دلء بزگیں ہر روج چئیء دوست
ہلے تئی گرمہ جلء سارتیں دوار انت

چوں باریں منء چہ وتء گیشیت کنئے تو
زانئے کہ منی ہون تئی ہونء ہوار انت

نہ کہ نزیکہ نہ کہ دورے تو
من مہاتان کہ چو ملورے تو

چہ ترا دوری مرگ گواہی انت
برنگیں دردانی زہیرے تو

باریں چنتء کہ ہون بیت مرچی
ساپہ سینگارہ پنہ ہیرے تو

کبگی بالادے چے کناں توسیپ
چارہی ماہء یا پیرے تو

یا کہ منءِ بیمار کنگ بازیں دلائی دارگء
زیریں کلب کت دل منی دم بُرت پہ رلیو چارگء

گچی نہ لوٹاں من دگہ بیدئے تنی ساءء بلے
دوا بس ہمے ربء کنگ زورء گویں دستہ شکارگء

دنگت بزنتیں حل منی روج ہم کہ سلءء حاجز نت
شب کے بزنت چوں روج بنت گویں نالگہ پُارگء

یا زلمیں دھرء بچار دل آزگیں شینکاں جنگ
تو گیش مکن آسے دگہ پہ اے دلء ماند ارگء

زمان کہ سرء تھنا منی نشت نہ بے تو
مناں کہ تنی لوٹوک دُنیاء هزار انت

پرچا تو گلگ دارے غلام چه وقی دوستاں
بھتء کہ تنی زان ے گمء رنج دوچار انت

10-3-1997

جہدے پہ بلوچی زبان! لہذا تک و دیگر دینی۔

درگت بہ بوتیناں ہا آدینک تئی کلن ۽ تہ ۽
دیم ۽ تے کن ۽ دایم وتی توپہ وتی سنگارگ ۽

زرد اوں پہ دیدارے زراہیت دایم غلام پہ حانگل ۽
بیا کہ منی چم کور بنت ارسانی بازیں گوارگ ۽
3-87-مشکت

جہدے پہ بلوچی زبان؛ لہر اکب ۽ دیمروئی ۽

چوک

جہدے پہ بلوچی زبان؛ لہر اکب ۽ دیمروئی ۽

بیاپری شرنگیں شکر پتار

بیا پری شرنگیں شکر پتار
تئی زمیراں مارا سنگ بیمار
چوکن بیحال پیشی نوبتاں
دوٹی مھرء وٹیں ساحتان
ماسگ ات بست انت پہ مئے ذرا حیاں
اتک مئی راحانی سرء نشت مئے
چہ سہا داں کہ سرگیں بیگاہء
سر شپء داں کہ سارتمیں باغواہء
مللء جار جٹ پوش انت پتیں
پہ وتی جانء نرمء نازکیں
پنء مزواک جت کر مزیں لٹاں
مھرء بیک تو پہ وڑے رست انت
کید سرء دور دات کچی دستکاریں
لٹکاں ماں کت تو وتی مندریگ
گردنء دور دات حار جوکانی
پتیں دلبندء سحرے ٹکانی

نالکء باڑی تو کت انت گوشء
پلنگ زیبا گوں پوز سپاحانی
منگلی دستاں کت ژلاگوئیں
سریرء مانپوشت چادر پردوجیں
اترء بوات پہ سرء چندرات
چو کہ نوک سوریں بانورء گلی
وت رواج سینڈل کت وتی پاداں
نیم شپاں آتک مئے پہ مئی نیا داں
ماہ تو گشتیں جنگلء پھاں
ہنچو بے راہی بیدھء گفٹاں
تا کہ ما پکراتیں جہان نیگء
نہ نیم صت ات یک زدیں مارء
نہ خیال صت ات بے گتیں مرگء
نہ دلاں سوکی ایں پشیں دردے
نہ گمان صت ات بے وپائیء
نہ پشیں دوریء جتائیء
تو منء چندینتء منء نازینت

گفتیں رنگِ راحاں تو منءِ گوازینت
 من ترا مہازاں و تہیگاں زُرت
 بُرتءِ ماں چمانی سرءِ نادینت
 کول چو حانیءِ مریدءِ بست
 پھر چو پرحداءِ گلیں شیریں
 من نزانت تو، چو بے وپا بے
 گوں منءِ تو چوش دوست دگاہ بے
 کائے منءِ نیم راہءِ سرءِ دزوہ بے
 زندگاں تو چہ من جتاء بے
 تو منی ساہءِ تو منی ارواہ
 تو منی زندءِ منزلءِ جاگاہ
 بیدءِ تو ہج پیا نہ بیت مارا
 نیست ترا ہج پیئم اگاں پرواہ
 بس غلام گوئد گرتو وتی گالاں
 بکش انگ کئے اے زباد مالاں
 درواں جاگاہ دے ماں دلءِ پتلیں
 چو مدئے کسءِ وتی دلءِ حالاں

مھر

زی ماں وشدلیں بیگاہء
 سر کپتک گلءِ جاگاہء
 ماہے من زمینءِ دستک
 پنے ماں گیاہاں رستک
 خورے چہ بھشتءِ انگ
 شاہءِ سازانگ گوں دستاں
 کندامتءِ رچنت لالءِ ارس
 گھرنانت اناکاراں جھلاں
 جیگ اش میٹک ات گوں دوچاں

مہنائیں سرگ گوں نگاں
 شارے پتوے پلین ے
 آسکی دیدگاں دارایت
 ارساں مہلین پھک کت
 لوٹ ایت کہ بدارایت ارساں
 (بلے) گچ پیم نہ بنت ارس دارگ
 کایت چہ دل ے بن بندے
 گوارایت چو رگام کہ سندے
 پگرے کپت منی بالادے
 کپتاں من ”قدیمی“ یادے
 مہنائیں سرے ہوش بوت گار
 بوتان من سال ہشکین دار
 تریں کترھے ے چہ پ
 وھدے بوتگاں ہوش ے سار
 بست کت من گلیں مھرگے
 لال ے گھرے ہمنگے
 چونیں شکسے ے مھلوگ

کنداں ے چیا گریوان ے
 ارساں پرچی ے گواران ے
 رازاں ماں دل ے داران ے
 زاناں کہ دل ے ارمان ے
 باریں کئی دل ے درمان ے
 گوشک بانک ے بے سارے
 شرنگیں شکر گیتارے
 کتے شر ادے دلگوش کن
 اھوالاں میزگاں گوش کن
 ہستاں لہے گرامازاں
 شہدادے گلین مہنازاں
 سندھے سنیاں پنوے
 لیلی یاں گنوک مجنون ے
 متیں توکلی ے سمو
 شیریں بڑگیں فرحادے
 اڑتے دل ے بندوکان
 مھر جاناں گلیں پیردان ے

نام

منء نام جہانء تنی نام دنت
 سہاءء سمینء چو گور بام دنت
 دریں وش نیاتکانی ہمرہیء
 پہ دروگیں تسلأء یک جاہیء
 کدیء داں گوازیں زندء چو شیں
 گنداں گوش ئے واب آگاہیء
 نہ گنداں من دوستے ادء ہمدلیں
 ادء من بہ ننداں کئی دراہیء
 بیا تو دمانے دوست منی
 منء اینی بس تنی گام دنت
 وداراں تنیء کہ کرن گوشتگ انت
 ہزاراں مریدانی دل سستگ انت
 ہزاراں جہانء پہ مرگ رہتگ انت
 وداراں گوں انگت ہزارنہتگ انت

ماہو اوہر ء دردیگیں
 کیا ء سدو بندگیں
 حانی پلگدیں شہ یگان
 بانک سیمکاں ختاء
 من درماں ہا زردانی
 کہ بچاہ انت گمء دردانی
 پہ دوستانی زہیرء یاتاں
 چہ دُنیا ء گمء اندوہاں
 چار پاسیں شپاں نال انت
 چہ وانی شادحاں بے بھرا انت
 کندان کہ بہ باں دوست شاداں
 گریواں کہ نہ بیت دل دارگ
 ہر دروہیں دلء بھراں من
 دُنیا ء گلین مھراں من

19-10-98 کوئٹہ

هزاران گنوک انت ۽ شیدا انت تئی
 هزاران گردایت گول دیم ۽ رٹ ایت
 هزاران کہ نا میٹنگ دشتار ترا
 میائے اگاں تو آ کلانت بنت
 بیا تو دمانے کہ تئی آھگ ۽
 زمین ۽ دگہ رنگے ہزام دنت
 بھا کرنگ باریں ترا پخت کس ۽
 پہ تو گریتگ باریں کجام بیوس ۽
 بھاء تئی ۽ کے ۽ ناچ کنگ
 کے ۽ جیگ میٹنگ گول ارساں وتی
 کے ۽ راہ ۽ نیم ۽ ترا ویل کنگ
 کے انت انگت نہنگ پہ لھدانی تئی
 کے انت بے ساء انت چو بیگانہ ۽
 کے انت سرپد انت ۽ چوش گوش ایت
 من ۽ نام جھان ۽ تئی نام دنت
 سباء سکین ۽ چو گوربام دنت

11-6-1999 - تربت

دوشی منی ماہیں گل ۽

دوشی منی ماہیں گل ۽
 حلق ۽ تلاہیں تمل ۽
 آ وں تواریں بیل ۽
 باگانی پلین ٹیل ۽
 دوست ۽ دلانی ہمبل ۽
 گول من کنگ بازیں گلہ
 گوشنگ دنانی حانک ۽
 مھرائی پلین بانک ۽
 مرچاں نہ گنداں من ترا
 من ماہ ۽ سالانی سر ۽
 نام ۽ نہ گنداں من وتی
 تئی شیر ۽ گالانی ۽

زاناں پر اموش تو کنگ
 مارا صیلائی تہ
 آواہہ آگپہ تراں
 وٹکنڈیہ دُریں بیاں
 ہم مجلسیہ جیہ جاں
 من پھر بست پہ تو پہ شاں
 روپے شمشوئے تو منہ
 چہ تو نہ ات چو شیں گماں
 تنی بے واپائیہ ہش
 سوتلگ منی زردہ جہان
 من ٹھنگہ شر گوش کنگ
 دوستہ ہبر وگلوش کنگ
 نون من جواب تریشنگ ات
 ماہیں گلہ را گوٹھنگ ات
 او دوست منی او دوست منی
 او دوست منی ماہیں پری
 راستہ کہ نیست انت ہج ترا

ماں اے جہانہ دروری
 سوگندانت چو ساءہ وتی
 دوستہ منہ تو سومری
 سکین گمہ روچانی آ
 ہمراہیہ بیحال نیاں
 منیگہ تنی روچہ شپہ
 یک جاہیہ بیحال نیاں
 کولہ کرار چہ چہ کنگ
 من چاہیہ بیحال نیاں
 تو ٹھنگہ بے ماڑیہ
 تھریں ہزار نازکن بے
 سے سد تنی جوڑہ گدانت
 سے سد دگہ باز کن بے
 ہرچی کن بے تنی دسترس انت
 دُنیاء چوں گواز کن بے
 تو کپتگ بے بانک گلیں
 دُنیاء ہیشہ ہشرتاں

سر پ نہ ئے تو ج دگہ
 دُنیا بازیں حالتاں
 کچے درا چے ماڑی
 وتی دیدگاں دُنئے شہار
 گندئے چے زلماں زیادھیں
 گیم رنگ انت باگہ بھار
 پے پُندے نانء سرنگیں
 ہر نیمگہ انت داوا زار
 زہگاں بچار اے کودکیں
 اے چوں ملور انت نشنگ انت
 ماتاں بچار اے مٹھیں
 چو تینکہ پیلنگ انت
 کاڑاں بچار ماہ دروٹھیں
 گوں جنڈکاں مانپوشنگ انت
 سولیں جوانہ پیر مرد
 زلمانی آساں سونگ انت
 دُنیا اے رنج گماں

لُغان کیر پرداشنگ انت
 ہر کس بچار چو بے وس انت
 چوں بے وس چوں بے کس انت
 چے واجہانی برکتہ
 ہر کس بچار بے دستر انت
 لوٹ ئے اگاں ہمرہی
 میگہ وتی یک جاہی
 ویل کن تو پلےں ماڑی
 بیلہ سواری گاڑی
 یلدئے اے ہیشہ ہشرتہ
 ہور کن گریباں گوں وتہ
 شر پگر بکنہ شر بچار
 بنی آدمہ درواں ہمار
 ساہ چو دوست دار بزرگراں
 اہنکن غلامہ بیلہ یار

ولجہ حاجی براہ جانِ عنامء
 ولجہ منی ولجہ منی
 ولجہ منی راجء سروک
 ہجھر ترا پرواہ مبات
 او بڑگانی چمء روک
 دردیں دلائی آہ توئے
 سیاہیں شپانی ماہ توئے
 بیا بے کسانى کس توئے
 مھرء یلیں ہمراہ توئے
 لوٹوک تئی ہر بیوس انت
 ہر بیوس انت چو زروک
 پہ بیکسء پہ بے وسماں
 ربء ترا دیم دات ادء
 تورھمائی پریشنگ ء
 انسانء شگلء انگلء ء
 تو یتنگ ء پہ ہر کسء
 پہ ہر کس ء توئے حدوک

نام انت تئی براہ جان یلیں
 راستے جھانء براہ توئے
 ٹہین دلائی زبئی ء
 بے بندرانی جاہ توئے
 چو ”شمع“ چو پروانگء
 پہ بزرگران توئے بچوک
 ہرچی ستا تئی من کناں
 آ آرتء توکء واد بنت
 ولجہ تئی مھرء پدء
 سیاہ مارہم ساد بنت
 داتم بہ بات ء شادماں
 راہ دریدء راہء بروک
 رب وت نگاہ دارات ترا
 چہ دنیا ء رنجھ زھمناں
 ہر وحد بہ بات ء بھرہ مند
 چہ رب ء پاکیں رھمناں
 بس اے دوا انت مئے غلام
 دست بندی گوں رب الملوک

ہج نہ بیت

چست بیت مروچی او یاں پہ ننگء ہج نہ بیت
جرمہ گواریت ڈردے پہ گرنگء ہج نہ بیت

ماندشتگ انت مئے حلقہ دیار ولبہ نوں گرا دیت میل کت
ملک دوار کزت انت وتی گردایت گجا دل میل کت
حکء وتی بخت کنیں رنگیں ہزار آچیل کت
کئے دژمنان ملکء وتی ولبہ بزاں چوں ویل کت
نوں نشتگ چارے چئی پہ چارگء ہج نہ بیت

یا تو وتی براتاں بہ چار مچ درنگ آ جان در انت
مات گھار مئے مھر میں چو بے کس آمار انت
بچاں ملوریناں بہ چار چو چورہ بے بندرانت
من زندگاں تو زندگئے آ پرچی بے آسرا انت
یا کہ کنیں کوحاں کلات پہ ملگء ہج نہ بیت

هکلیں وتی مالء پدء حمداریں ما چو پرچیء
جندء وتی ملکء تء ڈالپاریں ما چو پرچیء
چو هشترا بے واهیں بیگاریں ما چو پرچیء
وش انت جھانء زندگی بیزاریں ما چو پرچیء
پادا یلیں زندے بیار پہ نارگء ہج نہ بیت

پادا اے مھلوکء بہ چار مھلوک شنگ ماہء سرء
انگت ترا بندی کنگ اے ریتہ چرزیں بے سرء
تو چاکرء ولء برے چار تو کتابء چاکرء
شیرے کہ وارنگ تو لگء اے ماں نہ انت ہج دپترء
اے باوری گئے نہ انت باور کنگ ہج نہ بیت

بیا اے شھیداں وتی بچار گوں کپتگیں جومان وتی
تنی دائمء رهشون بنت گوں رنگیں هوماں وتی
پادا کہ روچء نک گنگ نوں آ شپء وابء مبو
ہج تو غلام ایوک نئے آ پیسری دابء مبو
جیوئے دلء تو پرچیء پہ جیوگء ہج نہ بیت

☆

اے جھان میل جاھے کسی پاوار نہ بیت
 دوستے سکین بے وپائیں ء کسی یار نہ بیت
 کس مہ بندیت پھر پہ لیشی پھری نیں دوستے نہ انت
 دزوہ ایت انچو بے گمان ء کہ کس ء وار نہ بیت

☆

منی چے تالہ ء چہ من گسر بوت
 تلاھیں زندگی چوں ڈمب ء در بوت
 اگاں پنت انت پدء بھت ء منی ء
 غلام اے زند بزاں پہ من دویر بوت

جہدے پہ بلوچی زبان! لہز اکب دویر بوتی۔

چار بند

آسمی پُل

جہدے پہ بلوچی زبان! لہرا تک بودیہروئی۔

☆

دمانے دوست منی پہ گندگء بیا
نہ لگیں ساء پہ تو سنگء بیا
جہانء پہ منء مور کے مجینگ
بلے تو گوں وتی بچکندگء بیا

جہدے پہ بلوچی زبان! لہرا تک بودیہروئی۔

☆

گوں بانوری گدء بچاں درآتلگ
جہانے بنگران باریں کئی بیت
پہ کے باریں وتی دستان شھارایت
پدء دل انگران باریں کئی بیت